

A Mazsihisz elnökével folytatott megbeszélést Maja Kados, Izrael Állam magyarországi nagykövete

Hivatalában fogadta Maja Kados, Izrael Állam magyarországi nagykövete prof. dr. Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke. A találkozó középpontjában az izraeli-magyar együttműködés aktuális fejleményei, a közel-keleti helyzet, valamint a magyar és az izraeli belpolitika kérdései álltak.

A nagykövet érdeklődött a Mazsihisz, valamint a magyar zsidó közösség előtt álló aktuális feladatokról. A felek egyetértettek abban, hogy kiemelt jelentősége van a magyarországi zsidó közösségek és Izrael közötti kapcsolat erősítésének, különös tekintettel az ifjúság bevonására. Ennek kapcsán szóba kerültek csereprogramok lehetőségei is, amelyek megvalósításában a nagykövetség támogatást és szakmai segítséget tud nyújtani.

Prof. dr. Grósz Andor felvetette annak fontosságát, hogy a hitközséghez állandó jelleggel akkreditáljanak kiküldött szakembereket, aki kifejezetten az ifjúsági programok szervezésével és koordinálásával foglalkoznának. Az elnök hangsúlyozta: hosszú távon csak akkor lehet megerősíteni a közösségi identitást, ha a fiatal generációk számára is

Fotó M. Schmidt János / Mazsihisz

vonzó, élő és nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező programkínálat áll rendelkezésre.

A Mazsihisz elnöke kiemelte: a szervezet elsődleges feladata a magyar zsidóság és a magyarországi zsidó közösségek képviselete. Ugyanakkor Izrael szerepe és jelentősége megkerülhetetlen. „Fontos számunkra, hogy legyen egy izraeli dimenziója a Mazsihisz tevékenység-

ének, és hogy elősegítsük a magyar zsidók kapcsolódását Izraelhez, katalizátorként működve ebben a folyamatban” – fogalmazott prof. dr. Grósz Andor.

A találkozó jó hangulatban, nyitott és konstruktív légkörben zajlott, a felek pedig kifejezték szándékukat a kapcsolatok további elmélyítésére és a párbeszéd folytatására.

Zucker-Kertész Lilla

Börtönbe kerülnek a nagykövetség ellen terrortámadást elkövető svéd fiatalok

Terrorizmus miatt börtönbüntetésre ítélt egy dán bíróság két, svéd állampolgárságú fiataalt, akik 2024-ben kéziránáttal merényletet követtek el Izrael koppenhágai nagykövetsége ellen.

A hivatalos tájékoztatás szerint a 21 éves Eyasu Hajama Semena 14 év börtönbüntetést kapott. Idén 18 éves társa – akit a forrás azért nem nevezett meg, mert a bűncselekmény elkövetése idején kiskorú volt – 12 évet kapott. Ellene egyébként Svédországban is per zajlik amiatt, hogy lövéseket adott le Izrael stockholmi nagykövetségére, a hatóságoknak pedig bevallotta, hogy tagja egy Foxtrot nevű bűnszervezetnek, amely még középiskolás korában szervezte be.

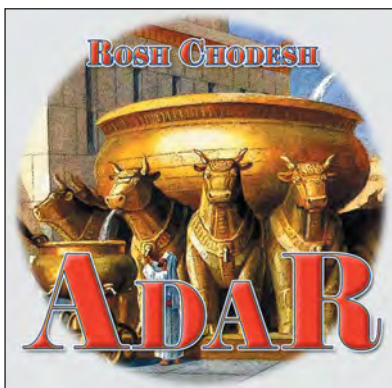
Ezzel összefüggésben Sören Harbo dán ügyész hangsúlyozta, hogy a banda egy közel-keleti terroristacsoport „dániai nyúlványaként működött”, hozzátéve, hogy a vádlottak tudták, hogy a gránátokkal Izraelnek küldenek üzenetet.

Az elítélteket örökre kitiltották Dániából, amelyet így a büntetés letöltése után el kell hagyniuk. A bíróság gyilkossági kísérletben is bűnösnek találta őket, az indoklás szerint azért, mert tettük elkövetésekor nem törődtek a nagykövetség szomszédságban élők testi épségével. A tárgyaláson a két fiatal azt mondta, csupán arra bérelték fel őket, hogy elutazzanak Koppenhágába, és dobjanak kéziránátot egy bizonyos épületre, azonban nem mondták meg nekik, milyen épületről van szó, illetve azt hangoztatták, hogy nincs véleményük sem Izraelről, sem a gázai háborúról.

A gránátok az éjszakai órákban, a diplomáciai kirendeltség mellett léptek működésbe, a robbanásnak nem volt sebesülte. A két fiataalt néhány órával a bűncselekmény után a hatóságok őrizetbe vették. Két éve a svéd titkosszolgálat arra figyelmeztetett, hogy Irán a skandináv országokban működő bűnbandák tagjait igyekszik felhasználni Izrael elleni erőszakcselekményekre. Teherán ezt tagadta.

Kedves kis történet adár hónapjáról

Hajdanában amikor beköszöntött adár hónapja, az olyan volt, mintha a világ egy cseppet könnyebbé vált volna. A bölcsek azt mondják: „Amikor beköszönt adár, megsohasítjuk az örömet.” És valóban! Adár nem egyszerűen egy hónap, hanem egy hangulat is.

Egy régi történet szerint volt egyszer egy kis galileai falu, ahol az emberek különösen nehéz teleket éltek meg. Hosszú, nagyon hideg napok követték egymást, gyenge, csekély termést hoztak csak a falu termőföldjei, az ott lakók szíve kezdett befáradni a nehézségekbe. Amikor azonban az év ezen időszakában megpillantották az újhord vékony ezüstfívét az égen, a rabbi csendesesen csak ennyit mondott: „Megérkezett adár!”

Nagy készülődést követően néhány nappal később a zsinagógában felolvasták Eszter könyvének első sorait. A gyerekek még nem értették teljesen a történet minden fordulatát, (Folytatás a 2. oldalon)

Tragikus helyzet: ellenséges közhangulat, összeesküvés-elméletek, holokauszrelativizálás

Az antiszemitizmus elleni küzdelmet és a zsidó élet előmozdítását célzó stratégia végrehajtásával megbízott EU-munkacsoport 8. ülésén a tagállamokat az antiszemitizmus elleni kormányzati koordinátorok és a zsidó közösségek delegáltjai képviselték. Ott voltak továbbá a Zsidó Világkongresszus (WJC), az Európai Zsidó Kongresszus (EJC), a Rágalmazásellenes Liga (ADL), az Európai Zsidó Diákszövetség (EUJS) és más nemzetközi zsidó szervezetek tagjai is.

A magyar kormányt dr. Bóka János európai uniós ügyekért felelős miniszter képviselte, jelen volt dr. Gesztelyi Donát, a brüsszeli Állandó Képviselet diplomatája és dr. Jakusovszki Tibor, a miniszter munkatársa. A Mazsihiszt dr. Nógrádi Péter alelnök képviselte, a megbeszélésen részt vett Dóra Bálint a Mazsihisz külügyi kabinetjéből.

Katharina von Schnurbein, az EU antiszemitizmus elleni küzdelemért és a zsidó élet előmozdításáért felelős biztosa bevezetőjében rámutatott az antiszemitizmus 2023. október 7-e óta tapasztalható drámai mértékű erősödésére, felidézve, hogy legutóbb az ausztráliai Bondi Beachen elkövetett támadás rázta meg a közösséget. Hozzátette: a gázai konfliktus Európában is antiszemita erőszakban, szervezett megnyilvánulásokban, ellenséges közhangulatban, összeesküvés-elméletekben és a holokauszt relativizálásában jelent meg.

A tagállami kormányok képviselői a különböző incidensekre vonatkozó statisztikák, kutatások ismertetésével számoltak be az antiszemitizmus elleni stratégiájukról és az antiszemitizmus mértékéről országukban. Magyarország részéről dr. Jakusovszki Tibor hozzászólásában bemutatta az antiszemitizmus elleni küzdelemért felelős koordinátor újonnan kidolgozott cselekvési tervét, amely a meglévő stratégiára épülve hat kulcsbeavatkozási területet határoz meg. A tervezett intézkedések közé tartozik a közösségek közötti párbeszéd erősítése, az áldozatsegítés, a fiatalokat célzó megelőzés, innovatív oktatási programok egyetemi hallgatók számára, valamint a zsidó intézmények biztonságának növelése. Külön figyelmet kap a sport közösségépítő szerepének kihasználása is.

Az eddigiekhez hasonlóan az antiszemitizmus erősödését az EU részéről gyakran olyan narratívában keretezték, amely mind a baloldali, mind a jobboldali szélsőségesseget egyforma mértékben teszi felelőssé, illetve néhány alkalommal együtt tárgyalták az iszlamofóbiával. Dr. Nógrádi Péter, a

A magyar delegáció tagjai, középen dr. Nógrádi Péter és Dóra Bálint

Mazsihisz alelnöke elmondta, hogy elsősorban a szélsőséges iszlám európai megjelenése és az ellenőrizetlen bevándorlás általi megerősödése okozza az antiszemitizmus előretörését Európában.

A második napon az oktatásról és a holokauszt emlékeztetéről volt szó, és a tagállami képviselők beszámoltak a témával kapcsolatos nemzeti gyakorlataikról. A romániai koordinátor felvetette, hogy a mai diákok számára a holokauszt már „olyan távoli történelem, mint a középkor”.

Dóra Bálint ezzel egyetértett, s hozzászólásában elmondta: ahhoz, hogy bármilyen antiszemitizmus elleni oktatási program, holokausztal kapcsolatos tananyag, helyszínlátogatás hatékony legyen, elengedhetetlen, hogy a diákok világosan lássák a párhuzamosságokat a jelenlegi helyzet és azok között a dinamikák között, amelyek hosszú évszázadokon át rendszeresen vezettek pogromokhoz, vérvádakhoz és a holokauszhoz. Ugyanaz a démonizálás és tömeghisztéria zajlik, ráadásul úgy, hogy számos EU-tagállamban gyakorlatilag maga a politikai elit – néha épp a kormányfő – uszít Izrael ellen. Így meglehetősen kérdéses az antiszemitizmus elleni küzdelem hatékonysága.

A munkacsoport ülést holokausztkonferencia és fogadás zárta. Az esemény fővédnöke Magnus Brunner, az Európai Unió belügyi és migrációs biztosa volt. Ezt követően egy holokauszttiléssel folytatott beszélgetésre került sor, aki kisgyermekként a szüleivel együtt élte túl a haláltáborokat, majd a család az Egyesült Királyságban telepedett le.

(A beszámolóért köszönet Dóra Bálintnak.)

Óbecse az 1942-es „hideg napokra” emlékezett

Az 1942. január 27-i óbecsei razzia a délvidéki vérengzések (úgynevezett „hideg napok”) egyik utolsó, tragikus állomása volt. Több mint 200 ártatlan helybéli zsidót, romát és szerbet lőtt ezen a napon a jeges Tiszába a magyar katonaság.

A razzia 84. évfordulóján megkoszorúzták az áldozatok emléktábláját az egykori zsinagóga és zsidó iskola helyén, majd pedig a Tiszaparti emlékműnél helyezték el koszorút.

A példátlan bűncselekmény áldozataira Óbecse polgármestere, dr. Vuk Radojevic és Ladislav Trajer, az újvidéki hitközség elnöke emlékezett.

Imát mondott Kovács Róbert, a szabadkai hitközség előimádkozója, valamint Furderer László esperes a katolikus egyház nevében. A Szerb Ortodox Egyház a Szent György-templomban és a Tisza partján is gyászistentisztelettel emlékezett az áldozatokra.

A Tisza-parti emlékműnél Kovács Róbert a szabadkai hitközséget képviselve koszorúzott. Az emlékhelyen az újvidéki hitközség képviselői is elhelyezték a kegyelet virágait. (Szabadkai Zsidó Hitközség)

Koszorúk az egykori zsinagóga emléktábláján

KÖBÁNYAI JÁNOS

Rudolf Höss unokája a holokauszt-emléknapon

Nem először csenünk el híradást a *Jeruzsálem Post* cikkeiből. A holokauszt-emléknap alkalmával is ezt tesszük. (Remélem, megbocsátanak a kollégák ezért.)

Általában a *Múlt és Jövő* olvasói előtt sem ismeretlen *Arutz 12* adásai alapján készülnek ezek a szövegek.

A csatorna arabügyi szakértője, az arabul perfektül tudó Ohad Hemo Auschwitzban szakadó esőben készített riportot Kai Hösszel, Rudolf Höss egykori náci táborparancsnok unokájával. A riport során alanyát leültette egy auschwitzi túlélővel, s beszélgetésük végén oly felemelően (traumaidóan) kezet is fogtak.

Sajnos ezúttal nem ezen az interjún alapult a *Post* cikke. (?) S hiába kutattam – egyelőre – az interneten e jó 20 perces film után, sehol nem találtam. (Pedig az adás után megállapítottuk a feleségemmel, hogy ezt a riportot nem szabad hagyni elsülyyedni a tudósítások özönében, hanem iskolákban kellene vetíteni, megbeszélni, továbbgondolni. Ha a film főbukkan – szinte végig angolul beszélnek benne –, sietek megosztani.)

Addig is olvassuk ezt az elcsent interjút – az illusztráló képeket az általam igen kedvelt Ohad Hemo riportjából copyztam ide. (Rá két nappal az iráni fenyegetés esélyeit elemezte.)

Az auschwitzi parancsnok unokája: A nagyapám volt a történelem legnagyobb tömeggyilkosa

Kai Höss, az auschwitzi koncentrációs tábor egykori parancsnokának, Rudolf Hössnek az unokája egy interjúbán, amelyet a berlini holokauszt-emlékműnél adott a Walla hírportálnak a nemzetközi holokauszt-emléknap alkalmából, kijelentette: „A nagyapám volt az emberi történelem legnagyobb tömeggyilkosa.”

Beszédében zsidó hallgatóság előtt szólalt meg, akiknek azt mondta: „Lényegében gyűlölniük kellene engem azért, amit a családom tett.”

Gyermekkori emlékeiről beszélve Höss felidézte, hogy családja tudatosan elhallgatta nagyapja múltját.

„Teljes csend vette körül a családkunk múltját. Apám soha nem igazán beszélt róla. Azt hiszem, szégyellték” – mondta.

Höss csak hetedik osztályos korában tudta meg, ki volt valójában a nagyapja, ami – elmondása szerint – alapjaiban változtatta meg azt, ahogyan önmagára tekintett. Kifejtette, hogy családja elfojtotta a kérdést, és

Rudolf Höss

sem megbánást, sem szomorúságot nem tanúsított a múlt miatt. A hozzáállás inkább olyan volt, hogy „ez már a múlt, lezárt ügy. Ne beszéljünk róla. Úgysem tudunk rajta változtatni.”

Rudolf Höss volt a leghosszabb ideig szolgáló parancsnoka az auschwitzi tábornak, ahol holokauszt során több millió zsidó haláláért felelt. Ő vezette be a Zyklon B gáz használatát a gázkamrákban. A háború után hamis személyazonosság alatt élt, amíg a britek fel nem fedezték, majd át nem adták a lengyel hatóságoknak.

Hössst Lengyelországban háborús bűnök és népirtás vádjával elítélték, és 1947-ben kivégezték Auschwitzban, akasztással. Öt gyermeke volt, köztük Hans-Jürgen Höss, Kai Höss édesapja.

„A családom a hallgatást használta fel arra, hogy továbbblépjen az életén” – mondta Kai Höss.

„Soha nem bánták meg a holokausztot, és nem dicsérték a harmadik birodalmat és a náci időszakot. Egyszerűen csak elhallgatták” – jegyezte meg Kai, aki 1962-ben született Nyugat-Németországban, és Stuttgartban nőtt fel.

A hetedik osztályban az auschwitzi parancsnok unokája egy történelemórán fedezte fel családja titkát az auschwitzi koncentrációs táborról.

„És akkor megláttam ezt a nevet: Rudolf Höss. Láttam, hogyan írnák, és pontosan ugyanúgy írták, mint a vezetéknevemet. Aznap hazamen-

tem, és megkérdeztem anyámat: Anya, ő a rokonunk? Kapcsolatban állunk? Anyukám azt mondta: Igen, ő a nagyapád.”

Ettől a naptól kezdve teljesen megváltozott az élete, mondta Kai.

„Szégyelltem és nagyon rosszul éreztem magam. Azt hiszem, az egyik első reakcióm az volt, hogy azt gondoltam, mindenki tudja; hogy a diákok tudják, hogy a tanárok tudják.”

De ők nem tudták. Senki sem követte össze a pontokat körülötte.

Kai 17 éves korában édesanyja könyvespolcán megtalálta az Auschwitz parancsnoka című könyvet, amely tele volt Rudolf Höss emlékeivel. Miután elkezdte olvasni, megszakadt a szíve.

„Ez egyfajta személyes beszámoló arról, hogy mit tett valójában Auschwitzban. Beszél a gyermekkoráról, és arról, hogyan hívta Himmler Berlinbe, hogy parancsot adjon a tábor felépítésére. Sok olyan történet van, ami megtöri az ember szívét. Igazán tragikus történetek, ahol embereket gyilkoltak meg, és szó szerint egyes szám első személyben meséli el mindezt.”

Kai első reakciója az olvasás után az volt, miként adhatna vissza valamit az áldozatoknak, hogyan szeretné őket.

„Annyira elszomorított a kép, ahogy a kisgyerekek ott álltak rabruhákban és csíkos pizsamában, és el tudom képzelni, milyen hideg lehetett. Úgy éreztem, hogy ezeket az embereket hidegvérrel gyilkolták meg. Számomra már az is szívszorító élmény volt, hogy mit írt maga a nagyapám, mit vallott be valójában.”

Évekkel később Höss először látogatott el Auschwitzba.

„Auschwitz egyik legnehezebb része számomra a birkenau peron volt, ahol a kiválasztási folyamat zajlott. Több százezer, több millió zsidó érkezett vonattal, marhavagyonokban egész Európából, embertelen körülmények között, és ott felosztották őket: kit balra küldtek, kit jobbra.”

Hozzátette: „És azt mondták nekik: Ne aggódjatok, gondoskodunk rólatok, adunk nektek valamit enni, kaptok egy forró zuhanyt, és minden ilyesmi. Néhány órával később, vagy még kevesebb idő alatt, ezeket az embereket meggyilkolták és elhamvasztották.”

Apaként Höss vállalta, hogy megtaníttja családja történetét gyermekeinek, hogy azok megértsék, mekkora felelősség van a kezükben.

Höss: A mi felelősségünk, hogy kiálljunk Izrael mellett

„Egyértelmű volt, hogy megosztjuk velük, kik vagyunk, honnan jöttünk, és családként a mi felelősségünk, hogy kiálljunk Izrael mellett, és megmutassuk a világnak, hogy ami ott történt, tévedés volt, szörnyű, sokkoló, és ki kell állnunk az igazság mellett.”

Höss úgy döntött, hogy megszakítja a kapcsolatot néhány családtagjával a nagyapai ágról, mivel azok korábban nem ismerték be, hogy Rudolf Höss élete tele volt rettenetes bűnökkel.

„Soha nem neveztek igazán elvete-mült dolognak. Soha nem neveztek igazán annak, ami volt.”

Kai nagyapja múltját egész életében a gyógyulás útjának tekintette. Kezdetben szakácsként dolgozott, vendéglátást és turizmust tanult, később pedig pap lett Németország-

ban. 2003-ban társalapítója volt a stuttgarti evangélikus közösségnek. Az évek során gyakran beszélt nagyapja holokauszt alatti bűneiről, az emlékezés fontosságáról, az antiszemitizmussal és a neonácizmussal szembeni kiállásról, a történelemből való megfelelő következtetések levonásának szükségességéről és a szélsőséges ideológiák veszélyeiről.

A náciizmus jelenlegi német és világszintű megítélésével kapcsolatban, vagyis hogy egyre többen kezdik csodálni Hitlert és ideológiáját, Höss azt mondja, hogy ezek a változások összetörték a szívét, de papként úgy döntött, Izraelt a Szentírás alapján kell megítélni.

„En ebből a perspektívából látom Izraelt. Ez nem politikai dolog, nem érzelmek vagy érzések. Izraelt a Szentírásban gyökerezőnek látom. Ez egy szikla, amelyen állok. Soha nem változik. Ez Isten szava.”

Egy iráni muszlim diplomata több zsidót mentett meg, mint Oskar Schindler

És szinte senki sem ismeri a nevét.

Abdul-Huszein Szardari Irán konzulja volt a náci által megszállt Párizsban. Amikor rájött, hogy a franciaországi iráni zsidókra a kiirtás vár, nem fordította el a tekintetét. Nem várt engedélyre. Cselekedett.

Elkezdett iráni útleveleket kiállítani – olyan útleveleket, amelyek szándékosan nem tartalmazták a tulajdonos valóságát. Először az iráni zsidóknak. Aztán minden zsidónak, akit csak elérhetett, olvastuk a **Kol Israel** írásában.

De itt jön a hihetetlen rész.

Bement a náci tisztviselőkhöz a teljesség kedvéért, és a szemükbe mondta, hogy az iráni zsidók nem „faji zsidók”, hanem árják. A náci saját torz ideológiáját használta fegyverként ellenük. És működött.

Amikor Teherán hazahívta, ő visszautasította.

Amikor a nagykövetségnek elfogyott a pénze, a sajátját használta. Amikor a zsidóknak rejtékhelyre volt szükségük, megnyitotta az iráni konzulátust – menedéket nyújtott a családoknak és őrizte a vagyonukat a menekülésük alatt.

Becslések szerint 2000-3000 zsidó életét mentette meg. Schindler 1200-at mentett meg.

Évekkel később az Iszlám Köztársaság kivégezte unokaöccsét, **Amir Abbász Hovejda** volt miniszterelnököt, és Iránban a családja örökségének nagy részét kiradírozták.

De azt, amit ő tett, nem lehet kitörölni.

Egy muszlim férfi. Egy iráni diplomata. Egy hős, aki mindent kockára tett – a karrierjét, a vagyonát, az életét – olyan emberekért, akik nem az övéi voltak.

Legyen áldás az ő emléke!

Ma mi, zsidók, tartozunk Szardarinak azzal, hogy kiállunk Irán üldözött népe mellett, és segítünk megmenteni, akit csak tudunk.

Szabadságot Iránnak!

Abdul-Huszein Szardari

Kedves kis történet ádár hónapjáról

(Folytatás az 1. oldalról)

de tudták, hogy ez az a hónap, amikor a rejtett csodák felszínre kerülnek. Hiszen ádár hordozza magában pürim ünnepét – azt a napot, amikor a sors (pur) megfordult, és a félelem nevetéssé változott.

A faluban élt egy idős pék, aki minden évben különleges kalácsot süített pürim előtt. Azt mondta, hogy a tészta egy csipetnyi reményt is dagaszt. Amikor megkérdezték tőle, honnan tudja, hogy eljött az idő, csak mosolygott, és így szólt: „*Ádárban még a liszt is könnyebben kel.*”

És valóban! Mintha a levegőben is több lett volna a derű. Az emberek apró ajándékokat készítettek egymásnak, titokban segítettek a rászor-

ulóknak, a gyerekek pedig jelmezeket terveztek. A tél ugyan még nem múlt el teljesen, de valami már megfordult a szívükben.

Ádár hónapja arra emlékezteti az embert, hogy a fordulat néha csendben érkezik. Nem mindig látványos csodával, hanem apró, rejtett lépésekben. Mint Eszter királyné bátorsága, amely nem harsány volt, hanem kitartó.

És amikor végül elérkezett pürim estéje, a faluban mindenki tudta: nem csupán egy történetet ünnepelnek, hanem azt a bizonyosságot, hogy még a legsötétebb időszak is hordoz magában egy rejtett, ádári nevetést. S talán ez ádár igazi ajándéka: megtanít hinni abban, hogy a föld alatt már készül a tavasz.

Kai Höss

E m l é k o l d a l

SZILÁGYI GYÖRGY

„Halló, Amerika!”

Újsághír:

Paul Muni amerikai filmsztár ötévi szakadatlan filmezés után Európában vakációzik. Budapesten három hétig szándékozik pihenni. 1938

Az utolsó békeév, 1938 júliusában adták hírül világszerte a lapok: *Paul Muni* amerikai filmszínészt a *Zola Emil élete* című filmben nyújtott alakításáért a filmművészet nagydíjával tüntették ki Hollywoodban. Érdekes magyar vonatkozású mozanata az eseménynek, hogy a hírt az egyik legnagyobb amerikai rádiótársaság, a *National Broadcasting Company* igazgatója közölte telefonon a magyar rádió illetékeseivel, mivel „mikrofonvégre” akarta kapni a világ körüli úton levő Paul Munit, aki akkor éppen Budapesten tartózkodott. A filmsztár a magyar fővárosban értesült kitüntetéséről. Akkor már mögötte volt a hazánkban is bemutatott *Édes anyaföld* nemzetközi sikere, melyet *Pearl S. Buck* hasonló című regénye nyomán filmesítettek meg Paul Muni főszereplésével. Ebben a filmben egy kínai földművest játszott. Ezzel az alakításával egy csapásra a mozgókép legnagyobb művészeinek sorába emelkedett. Az 1937-ben készült Zola-film pályafutásának betetőzése volt. Nálunk 1938-ban játszották hatalmas sikerrel.

Az NBC éjfélkor szólaltatta meg Budapestről a világhírű filmszínészt, hogy a vevőkészülékek előtt ülő amerikaiak milliói – mai kifejezéssel élve – „élő adásban” hallják, hogyan fogadja kedvencük a kitüntetés hírért Magyarországon. A pesti stúdióban nagy volt a feszültség. Legjobban Paul Muni izgult. Többször is megkérdezte, jól hallják-e majd a hangját Amerikában, nem lesz-e technikai akadály a közvetítésnek. Csak akkor nyugodott meg, amikor kigyulladt a piros lámpa, jelezve, hogy az NBC adóállomásai készen állnak a nyilatkozat közvetítésére. Paul Muni szavait az egyik kulturális hetilap őrizte meg az utókor számára:

„Halló, Amerika! Magyarország szép fővárosából, Budapestről köszöntelek benneteket. Őszintén és igazán megköszöntem, amikor egy kábelsürgöny azt jelentette, hogy Zola Emil alakítása ilyen nagy kitüntetésben részesített. Úgy hatott rám ez a hír, mint egy távolba szakadt fiúra a kedves és rég várt szülői levél. Szívvel üdvözlök, köszöntök mindenkit, a szerzőtől a legkisebb munkásig, mert az én sikerem az ő sikerük is.”

Fiatal olvasóink, akik sohasem látták Paul Muni világfilmjeit (*Pasteur, Juarez, Hét arc, Szökevény* vagyok, *Külváros, Hudson-öböl, Chopin* stb.), az életét sem ismerhetik. Az Oscar-díjas, lengyel zsidó származású amerikai színész 1897-ben egy színész házaspár gyermekeként Lembergben látta meg a napvilágot. Ötéves, amikor szüleivel Amerikába kerül. Ekkor még *Wiesenfreund* a neve. A páratlan művészi adottságokkal megáldott fiúcska, szülei nyomdokait követve, tizenegy éves korában a New York-i *Jiddis Színházban* debütál. Néhány év múlva a serdülő korú fiút a *Jewish Art Theatre* szerződteti. Paul Wiesenfreund hamarosan Amerika legkedveltebb gyermekszínészei közé tartozik. Komoly színpadi sikerek sorakoznak már mögötte, amikor 1928-ban először áll filmfelvételre. A műfajváltás nevének megváltoztatására kényszeríti. *Paul Wiesenfreundot* *Paul*

Muniként ismeri meg a világ. Hírnevét emberábrázoló képessége és játéktípusa alapozza meg. Azon kevesek közé tartozik, akik a gyermekkori zsenialitást megőrzik, és átmentik a felnőttkorba is.

Paul Muni haláláig a zsidó vallás törvényei szerint élt, s mindvégig tekintélyes összegekkel segítette szegény sorsú hittestvéreit. Amikor – 1938 januárjában – feleségével Budapestre érkezik, már látogatásuk első óráiban aziránt érdeklődnek, hogy mely utcákban laknak a zsidók, hol vannak zsidó templomok, hány ortodox zsidó lakik Budapesten. Paul Muni – feltehetően a sajátos amerikai viszonyokból kiindulva – azt is megkérdezte, hogy hol a budapesti gettó. Barangolásuk állandóan visszatérő célja volt a zsidó negyed. Naphosszat járkáltak a Rumbach, a Kazinczy, a Síp, a Dob utcában. Meghatottan léptek be a Dohány utcai főtemplomba, ahol

éppen egy esketési szertartás folyt. Feleségét olyannyira megfogta a felemelő látvány, hogy sírva fakadt. Amikor a szertartás véget ért, Muni előresietett, hogy felvevőgéppel örökítse meg az esküvői gyülekezet kivonulását a zsinagógából. Reggelként megtömté kabátja zsebét egypengősökkel, és az utcán minden szembejövő, viseltes ruhájú, megtört tekintetű öreg zsidónak, akinek szeméből kiolvasta a nyomorúságot, a markába nyomott egy pengőt...

Paul Muni 1938-ban nem látott gettót Budapesten. Hat évvel később már talált volna... Talán ez is közrejátszott abban, hogy 1945-ben egy szovjet katonát alakított az *Ellentámadás* című amerikai filmben.

1967-ben halt meg Santa Barbarában. Paul Muninak hívták, de a temetőben Paul Wiesenfreund lengyel zsidó nyugszik.

A náci és a pszichiáter, avagy háborgó elmék labirintusában

A második világháború végén **Hermann Göring** és további ötvenkét magas rangú náci vezető amerikai fogságba került. Az Egyesült Államok hadserege **Douglas M. Kelley** századost, az ambiciózus katonai pszichiátert bízta meg azzal, hogy figyelje a náci foglyok mentális állapotát. Kelley élete legnagyobb szakmai próbatételeként tekintett a feladatra, és égett a vágytól, hogy feltárja, pszichológiai értelemben mi különbözteti meg ezeket az embereket a társadalom többi tagjától.

A hatalmas lehetőség azonban idővel veszedelmes vállalkozássá vált: Kelley saját meglepetésére megértést és elismerést kezdett tanúsítani a náci foglyok, különösen Hermann Göring iránt.

Jack El-Hai „*A náci és a pszichiáter – Háborgó elmék labirintusában*” című, az Open Books kiadásában megjelent könyve kortárs forrásokra és Douglas M. Kelley eredeti feljegyzéseire támaszkodva hiteles és hátborzongató betekintést nyújt a világtörténelem egyik legvitatottabb fejezetébe és annak a pszichiáternek az elméjébe, aki bizalmas közelségbe került a gonosszal.

A könyv igazi ereje abban a mentális erőterben rejlik, ahol egy amerikai pszichiáter a náci vezetés legveszélyesebb elméivel kerül szembe – és Göring minden lépésével visszatámad.

Göring a náci állam brutalitásának központi alakja volt: a Gestapo létrehozójaként és irányítójaként, a koncentrációs és haláltáborok feltöltéséért felelős deportálási gépezet egyik fő szervezőjeként, valamint a totális háború és a zsidóság elleni néptárs politikai motorjaként kulcsszerepet játszott milliók pusztulásában.

A nürnbergi börtönben zajló jelenetek igazi, zárt térben játszódó mentális párbajok. A valódi tét nem fizikai, hanem pszichikai dominancia: a felek egymás belső világát próbálják feltörni, manipulálni. A könyv dramaturgiája a pszichothrillerek legjobb hagyományait idézi fel: feszültség, intellektuális csata, rejtett motivációk, egymásra felelő belső monológok – csak éppen mindez a valóságban történt meg.

El-Hai könyve egyszerre mutatja be Göring és a náci vezetők mentális lemezletlenítését, személyiségük legmélyebb torzulásait és Kelley saját, lassan kibontakozó összeomlását – identitásválságát, szakmai küzdelmeit, sőt a „gonosz” iránt érzett zavarba ejtő vonzódását. A két folyamat egymást tükrözi: minél mélyebbre ás Kelley a náci vezetők pszichéjében, annál közelebb sodródik saját határaihoz.

A könyv drámai kérdése végig ott lebeg: Mi történik, ha egy józan elme túl közel kerül a gonosz szívéhez? Ez az a lélektani mélység, amely miatt a nemzetközi kritika a filmadaptációt is „riveting psychological thriller”-ként jellemzi – és a könyv ezt a sűrű, nyugtalanító atmoszférát hozza a legközelebb az olvasóhoz.

A **Michael Shannon**, **Russell Crowe** és **Rami Malek** főszereplésével, **James Vanderbilt** rendezésében készült film már látható a hazai mozikban, az alapjául szolgáló könyv is olvasható magyarul, és pontosan azt az elemi erejű feszültséget hozza, ami miatt a filmet a kritikusok „az év egyik legfontosabb pszichológiai thrillerének” nevezik.

(Forrás: Open Books Kiadó)

SZILÁGYI GYÖRGY

TINGLITANGLI

Epizódok a vurstli történetéből

Hitsorsosaink után kutattam gyűjteményemben. Végül 1921 januárjában rábukkantam *Krausz Ellire*, a zsidó „csodapókra”. Nem ő volt ugyan az egyetlen „csodapók” a vurstliban, de a jelzett időpontban szenzációnak számított a mutatványosbódék „attrakciói” között. A korabeli riporter Szövetség utcai lakásán kereste fel, hogy rövid interjút készítsen vele. *Böhm Márkusnétól* ugyanis elment a kedve, pedig amikor még *Miss Mortonként* nyújtón végzett mutatványokat a Barokkaldi cirkuszban, az egész Barcsay utcai gimnázium szerelmes volt belé. Amikor ugyanis belépett hozzá és megpillantotta, amint alsósoknyában, cvikkel kállyhát pucolt sötét és szomorú bútorozott szobájában, ijedten kihátrált. A ház mesternétől tudta meg, hogy „Miss Böhm” özvegyasszony, és abból él, hogy vásárnaponként kávéházakban produkálja magát. Azt már én teszem hozzá, gondolom, nem nyújtón. Térjünk vissza a „csodapókhoz”. A Szövetség utcai lakásban szimpatikus úr fogadta egykori kollégámat. Egy falatnyit közreadok az interjúból: „*Mindjárt jön a pók, most öltözködik. – Tényleg jön. És kis híján elájulok, olyan elegáns.*

– Kedves csodapók – mit csinál télen?

– Hallja, ne froclizzon, egy frászt vagyok én csodapók! A nyáron is csak azért voltam a vurstliban, mert a miénk volt az a »svindli«. Tizenhét éves vagyok, mozisínész nő leszek, különben is végeztem kegyeddél, mert az Arany operatőr vár a New York Kávéházban! Itt van a nővérem, a tetovált nő, főzze azt!”

Álljunk meg egy pillanatra. Arany urat ugyanis személyesen ismertem. Az ötvenes évek elején ismerkedtem meg vele, amikor az irányításom alá tartozó *Népvarieté* (korábban Fortuna) kikiáltója volt. Eredetileg *Goldfinger Manó*nak hívták, de már születésem előtt Arany néven ismerték a vurstliban. Ma már tudom, hogy sok mindennel foglalkozott. Birtokomban volt egy ismeretlen számolóművész levele, amit a 30-as években a hitközség akkori elnökéhez intézett, melyben felajánlja szolgálatait a felekezeti iskolák tanulóira. A számolóművész neve alatt még egy aláírás szerepelt: „*Goldfinger Manó impresszárió.*” Az egyébként bravúros képességekkel rendelkező Arany úr nem rekomandorként, hanem a *Kis Színpad* népszerű portásaként fejezte be pályafutását. Szerettem, becsültem őt. Honnan is tudhattam volna, hogy 1921-ben „operatorként” főzte be magát Krausz Elli bizalmába. Nem állt szándékomban írni róla, de nem állhatom meg, hogy el ne mondjam egyik nevezetes esetét. A Népvarieté bejárata előtt mikrofonba beszélt, rekedtes hangját megafon kürtölte a járókelők fülébe. Külön sorolta fel az akkor népszerű pesti színészek nevét, akik felkérésre kijöttek a vurstliba komédiázni. És persze a gázi miatt, mivel naponta tizenkét (!) előadást tartottunk. A felsorolásból egyedül *Turay Ida* nevét hagyta ki. „Dusikának” fájt a dolog, ezért a férjéhez, *Békeffy István* íróhoz fordult, beszéljen Arany Manóval, hogy ezentúl mondja be az ő nevét is. A szelíd, jólelkű Békeffy Pista udvariasan kérte Manót arra, hogy a továbbiakban ne felejtse ki a felsorolásból a felesége nevét. Arany Manó szó nélkül tudomásul vette. Békeffy azonban elkövetett egy hibát. Egyetlen fillérrel sem jutalmazta Arany Manó készségét. Attól fogva ekképpen reklámozta a Népvarietében fellépő színészeket: „*Alfonzó, Déry Sári, Kazal László, Komlós Vilmos, Latabár Árpád, Rátonyi Róbert, Simonyi Magda, Türk Berta és »Békeffy Istvánné«!*”

Ezek után valamit arról, mi játszódott le Krauszek lakásán.

A csodapók nővére, *Krausz Lili* a sarokban ül és harisnyát stoppol. „*Lili vagyok, illetőleg Bella Nella. Ez a nemzetközi nevem, mert nemzetközi szám vagyok a Mascottban. Ott táncolok. Örökké nem lehet az ember tetovált nő a vurstliban.*” Hirtelen sírni kezd. „*Lásza, ez az én tragédiám. Hiába nem szerepelek már mint »tetovált nő«, mégis mindig az maradok. Az egész testem tele mindenféle vacak rajzzal. Nem is dekoltálhatom magamat. A fene egye meg azt a napot, amikor két éves koromban Mexikóban vándorcirkusszal utaztunk, és egy vadállat telepingált ezekkel a marhasággal! Nem tudok ezektől a vacakoktól selyemharisnyát húzni. Átlátszik!*”

Csodapók, tetovált nő, „Miss Morton”: letűnt idők elfelejtett komédiásai. További sorsuk ismeretlen. Megváltozott a világ. Körülmények, viszonyok egyaránt. Mégis hányszor hallani napjainkban: látja azt a kövér pókot, kész csoda, hogy még szabadlábban van! Tetovált nőkben sincs hiány. Különösen ilyenkor nyáron tolonganak az utcákon. Egyáltalán nem zavarja őket, hogy látni rajtuk hazánk hegy- és vízrajzi térképét. Meg egyéb ábrákat. Boldogult Krausz Lilit még zavarta, hogy a harisnyáján minden átlátszik. A mai lányokat jobban zavarja, ha nem látszik át semmi. Sőt, ami láthatatlan, az is szeretnék láthatóvá tenni. A túlkoros „Miss Morton” utódai végkimerülésig tornáznak padlón, pamlagon, sezlonon, hencseren és felemás korláton. Szükség esetén saslengésre is rávehető, csak legyen kéznél egy keménykötésű sas, aki megfelelő díjazás ellenében időnként alaposan meglengeti őket. A sokoldalú Arany Manó követői többnyire brókerek, mindenre képes vállalkozók, „mini mani” manipulánsok, hazárdőrök, mezőőrök vagy vattacukor bizományosok. A vurstlit az 50-es évek első felében lebontották. Egyedül a matuzsálemi korú ringlispil forog változatlanul körbe-körbe, fából faragott orángyalai arcukon rejtélyes mosollyal őrzik a halhatatlanság titkát. Végére is túléltek két világháborút. Erről eszembe jut ifjúságomból egy remek amerikai film címe: „*Csak az angyaloknak van szárnyuk*”. Most azon töprengök, miük lehet az ördögöknek, ha az emberiség kezdete óta ők is mindent túlélnek. Ördög tudja, hogyan csinálják...

(2006)

Kedves Hittestvéreink!

2026 nyarán is minőségi vendéglátással és családi hangulattal várjuk pihenni vágyó vendégeinket a Mazsihisz teljeskörűen felújított, gyerekbarát balatonfüredi üdülőjében.

Nemcsak teljes ellátást, hanem félpanziót is igénybe lehet venni, hogy mindenki megtalálja a számára legmegfelelőbb lehetőséget.

A szobák 2-3 ágyasak, emellett kétszobás apartmanok is elérhetők a családok számára, a kicsik kényelméről pedig babaágygal és etetőszékkel gondoskodunk.

Nyitvatartási időszak:

2026. június 11. - 2026. szeptember 6.
Előszezon: 2026. június 11. - június 21.
Főszezon: 2026. június 22. - augusztus 23.
Utószezon: 2026. augusztus 24. - szeptember 6.

Mazsihisz Üdülő
Balatonfüred, Liszt Ferenc utca 6.

2026-os szállásdíjak és az étkeztetés árai

Éjszaka / fő	Felnőtt (15 éves kortól)		Gyermek (3-14 évig)	
	Előszezon - utószezon	Főszezon	Előszezon - utószezon	Főszezon
Szállásdíj + étkeztetés				
Szállás reggelivel	12.900 Ft	14.900 Ft	7.000 Ft	8.000 Ft
Félpanzió	14.900 Ft	16.900 Ft	9.000 Ft	10.000 Ft
Teljes ellátással	17.900 Ft	19.900 Ft	10.000 Ft	11.000 Ft
6 éjszakás csomag teljes ellátással	-	Kedvezményes ár: 100.000 Ft	-	-
18 év felett IFA	740 Ft/éjszaka			
Étkezés	Felnőtt	Gyermek	A szállás és étkeztetés ára az áfát tartalmazza. Lehetőség van csak étkezés rendelésére. Legkésőbb 8 nappal korábban kérjük leadni az igényeket, előre fizetéssel.	
Reggeli	2.500 Ft	1.500 Ft		
Ebéd / meleg vacsora (sábeszi vacsora)	4.500 Ft	3.000 Ft		
Hűvös vacsora	4.000 Ft	2.500 Ft		
Az étkezés összesen:	11.000 Ft	7.000 Ft		

Jelentkezni az udulo@mazsihisz.hu címen lehet.
Telefon: 06-30-638-6712

Az amerikai HIAS menekültszervezet bezárja bécsi irodáját

Az 1881-ben New Yorkban alapított *Hebrew Immigrant Aid Society* szervezet a kelet-európai zsidó bevándorlók letelepedését segítette.

A második világháború befejezése után a segélyszervezet bécsi irodája a németországi és ausztriai menekülttáborokban élő, körülbelül 150.000 hontalan zsidó kivándorlását segítette elő elsősorban Észak-Amerikába, kisebb mértékben Ausztráliába és Dél-Amerikába, később Izraelbe, írja a JTA cikke nyomán **BS** a *Szombat* portálon.

A magyar zsidók az 1956-os forradalom után is a HIAS bécsi központját érintve emigráltak Amerikába és Izraelbe, és ugyanilyen kulcsszerepet játszott az 1980-as években, a Szovjetuniót elhagyó zsidókat segítve: Bécs volt az első állomása annak az útvonalnak, amelyen keresztül több mint 400.000-en települtek át az Egyesült Államokba és más országokba. A bécsi iroda koordinálta az ügyintézkést, a dokumentációt és az amerikai hatóságokkal folytatott interjúkat.

A második világháború vége óta Bécs az európai és közel-keleti zsidó menekültek amolyan „Ellis Island”-jeként működött, ahová túlélők, diszidensek és vallási kisebbségek érkeztek néhány irattal, kis bafyval, reménnyel, és innen indultak tovább az új élet felé.

A HIAS most befejezi bécsi működését, a több tucat ott dolgozó alkalmazottját elbocsátja, miután a Trump-kormányzat úgy döntött, hogy felfüggeszti az amerikai menekültprogramot és megszünteti azt a szövetségi támogatást, amely az

Magyar menekültek a HIAS bécsi irodájában; egyesek az Egyesült Államokba készültek kivándorolni, míg mások Ausztráliába, ahol rokonaik éltek

Fotó: HIAS

Ausztriában 25 éven át működött az Áttelepülési Támogató Központot finanszírozta.

A kormányzat azzal indokolta a program felfüggesztését, hogy a helyi közösségek nem rendelkeznek elegendő kapacitással az új érkezők befogadására, emellett az integrációval kapcsolatos aggályokra is hivatkozott. Egy elnöki rendelet szerint a menekültek befogadását csak akkor szabad újraindítani, ha az összhangban áll az Egyesült Államok nemzeti érdekeivel és nem veszélyezteti a közbiztonságot, a nemzetbiztonságot vagy az adófizetők erőforrásait.

A döntés következtében több mint 14.000, különféle vallási kisebbséghez tartozó ember rekedt Iránban, köztük több száz zsidó, több ezer bahái, keresztény, zoroasztriánus és

szabeus-mandeus, annak ellenére, hogy már átestek az ellenőrzési eljárásokon és jóváhagyták az Egyesült Államokba történő áttelepülését. Az iroda bezárásával több száz eritreai és más menekült is elvesztette az Izraelbe emigrálás lehetőségét.

Beth Oppenheim, a HIAS vezérigazgatója nem ért egyet a döntéssel, mivel az „több ezer családot hagy veszélyben, a biztonsághoz vezető út nélkül”. Hozzátette, küzdeni fognak azért, hogy az Egyesült Államok továbbra is „menedéket jelentsen a valódi elnyomás elől menekülőknél”.

„Az Egyesült Államok generációkon át a vallási elnyomás elől menekülőket jellemez menedéke volt, és mi harcolni fogunk azért, hogy ez az örökség fennmaradjon”, tette hozzá.

60 éves lett Fritz Zsuzsa „Frici”, a magyar zsidó közösségi élet meghatározó alakja

Nevéhez több évtizednyi közösségépítő munka, nemzedékek sorát megszólító programok szervezése és egy nyitott, befogadó szemléletű közösségi tér kialakítása kötődik. A Bálint Ház élén végzett munkájával sokak számára tette természetessé és elérhetővé a zsidó közösségi életet, miközben pedagógusként és közösségi vezetőként is maradandót alkotott. Tanító, szervező, intézményi és közösségi vezető, de lelki vezető is, és sokunk számára példakép.

Pályája kezdetén a zsidó közösség megtalálása adta számára a legerősebb motivációt: tanulni akart, megérteni, mit jelent zsidónak lenni, és mindent meg akart tapasztalni ebből a világból. Ezt a lelkesedést ismerte fel benne a Joint, amelynek budapesti irodájában már a rendszerváltás idején zsidó oktatással kezdett foglalkozni. Innen vezetett az út a szarvasi nemzetközi zsidó ifjúsági táborhoz, amely a megújuló kelet-európai zsidó közösségek egyik legfontosabb műhelyévé vált, ahol generációk élhettek át a közösséghez tartozás, a tanulás és a barátságok, a hagyomány és az együttlét, a közösség megtapasztalása különleges élményét. Gyerekek, fiatalok, felnőttek, külön és együtt is.

Munkássága szorosan összefonódik a szarvasi táborral is, ahol sok fiatal tapasztalhatta meg azt a különleges közösségi érzést, amikor minden találkozás ünneppé válik, amikor minden program a közös élményekről és egymás megtalálásáról szól, és amikor természetessé válik az érzés, hogy zsidónak lenni öröm és lehetőség. Ez a megnyíló világ, a közösség csodáinak felfedezése sokak számára az ő munkáján keresztül vált valósággá.

Évtizedek tapasztalata, elkötelezettsége és embersége számos fiatal és család számára jelentett irányítást és inspirációt. Jelenléte, még ha ténylegesen távol van is, mindenhol érezhető, ahol megfordult, mindenben megmutatkozik, akinek köze volt hozzá. Elképzelhetetlen, mivé

vált volna nélküle a „zsidó reneszánsz és rendszerváltás” története, mindannyiunk közös, most is alakuló története, amelynek ő része, bármerre jár is éppen.

Szeretettel köszöntünk születésnapodon, és kívánunk jó egészséget, örömet és további sikeres éveket!

**Boldog születésnapot!
Mázál tovább!
Szeretünk, Zsuzsi!
Köszönjük, hogy vagy nekünk.**

Megrongálták egy gyermek emlékművét a római zsinagógában

A palesztinbarát elkövetők festékszóróval fújták le **Stefano Gaj Taché** emléktábláját, akit palesztin terroristák gyilkoltak meg 1982-ben a római nagy zsinagóga elleni támadás során. A táblát egy másik zsinagóga, a Bét Michael falára erősítették. A vandálok Izrael-ellenes jelszavakat is írtak a zsinagóga falára, írta meg a *Szombat*.

Az esetet olasz politikusok, zsidó közösségi vezetők és külföldi zsidó csoportok is élesen elítélték. **Victor Fadlun**, a római hitközség elnöke a *Corriere della Sera* újságnak elmondta, hogy az incidens a helyi zsidók elleni „megfélemlítés légkörének része”, hozzátéve, hogy „az antiszemitizmus a lehető legaljasabb politikai tiltakozás eszközévé vált”.

Az incidens „felháborítja és mélyen megsebz a zsidó közösséget, mert ez a tábla a palesztin terrorizmus által meggyilkolt gyermeknek állít emléket” – mondta Fadlun.

Roberto Gualtieri, Róma polgármestere a graffitit szintén „aljas cselekedetnek nevezte, amely megsebz a zsidó közösséget és sérti az egész várost”, hozzátéve, hogy elrendelte a tábla azonnali helyreállítását.

Az Európai Zsidó Kongresszus is elítélte a vandalizmust, hozzátéve, hogy „egy meggyilkolt gyermek emlékművének megrongálása a legnagyobb tiszteletlenség”. **Davide Romano**, a milánói Zsidó Brigád Múzeum igazgatója a JNS-nek elmondta, hogy az incidens feltárta az antiszemitizmus és az anticionizmus közötti összefüggést.

„Jó dolog elítélni az antiszemitizmust, de az antiszemita cselekményekhez vezető anticionizmust is el kell ítélni. Az anticionizmus a zsidók 80 éve tartó meggyilkolásának vezető oka. Itt az ideje jogilag és kulturálisan egyenlővé tenni az anticionizmust a rasszizmussal, az antiszemitizmussal és a homofóbiával” – mondta.

IZRAELI SZÍNES

Beéri kibuc: Az Önök támogatása különleges jelentőséggel bír

A Hamász által elkövetett 2023. október 7-i mészárlást követően a Budapesti Zsidó Hitközség és a Mazsihisz – amellyel, hogy legmélyebb együttérzéséről biztosította a túlélőket – közös adománygyűjtést szervezett és pénzügyi támogatást nyújtott a Beéri kibuc áldozatainak megsegítésére.

A napokban levél érkezett a kibuc közösségétől, melyben köszönetüket fejezik ki a Keren Hayesod Hungaria Alapítványon keresztül nyújtott nagylelkű támogatásért. Az alábbiakban olvasható a köszönőlevél magyar fordítása:

Kedves Partnereink!

A Beéri kibuc tagjainak nevében szeretnénk kifejezni legmélyebb hálánkat a közösségünk újjáépítését és fejlődését támogató nagylelkű hozzájárulásukért.

2026 hajnalán, a kibuc alapításának 80. évfordulóján írunk Önöknek. Számunkra ez kritikus év, „hídév”, döntő időszak, amely az intenzív építkezésről és a közösség ellenálló képességének erősítéséről szól, ami biztosítja hazatérésünket 2027 nyarán.

Az otthonunktól való több mint 850 napnyi kényszerű távollét után az Önök támogatása teszi lehetővé, hogy történetünket a tragédiából a megújulás és a bátorság történetévé alakítsuk.

Az Önök támogatása, amely a Keren Hayesodon keresztül érkezik, különleges jelentőséggel bír, hiszen mögötte megindító emberi történet áll.

Hozzájárulásuk segít betölteni azt a támogatási hiányt, amely elengedhetetlen az infrastrukturális és rezilienciaprogramok kiépítéséhez, biztosítva, hogy a kibuc ne csak talpra álljon, hanem erősebben térjen vissza, mint amilyen valaha volt. „Beéri Plusz” programunk a legmodernebb biztonsági megoldásokat és a traumaérzékeny tervezést ötvözi, hogy gyermekeink és tagjaink olyan valódi biztonságban érezhessék magukat, amely megilleti őket.

A Beéri közösségében hisszük, hogy a remény nem szlogen, hanem felelősség. Köszönjük, hogy vállalják velünk ezt a felelősséget, és hogy velünk tartanak a hazatérésünk útján.

Ingyenes busz jár szombaton a Ben-Gurion repülőtér és Tel-Aviv között

A Tel-Aviv–Jaffo város vezette, 13 önkormányzatot összefogó Naim beSzofás szombati és ünnepnapok közlekedési rendszer 2025-ben minden eddigi rekordját megdöntötte – és 2026-ban tovább bővül. A számok egyértelműek: a szolgáltatás mára tömegek számára vált a szabad mozgás alapvető eszközévé ott, ahol országos szinten továbbra sincs szombati tömegközlekedés, írta meg az *Israelinfo*.

Rekordok éve: mit mutatnak az adatok?

A Tel-Aviv–Jaffo önkormányzat összesítése szerint 2025 volt a projekt eddigi legerősebb éve. A rendszerben:

- 13 önkormányzat vett részt,
- 17 járat közlekedett rendszeresen,
- 1.817.000 utas használta a szolgáltatást (csúcshónap: 2025 októberre, 219.586 utassal),

- 44.209 járat indult,
- 92 sofőr dolgozott a hálózatban,
- az autóbuszok összesen 1.037.986 kilométert tettek meg.

A legnépszerűbb vonalak:

- 705 Givatájim – Tel-Aviv–Jaffo: 264.123 utas
- 709 Rámát Hásáron – Tel-Aviv–Jaffo: 220.748 utas
- 707 Rámát Hásáron – Tel-Aviv–Jaffo: 204.392 utas
- 710 Tel-Aviv–Jaffo – Kirját Ono: 189.350 utas
- 708 Tel-Aviv–Jaffo belső járat: 181.684 utas

Merre tovább 2026-ban?

- Az önkormányzatok 2026-ra újabb növekedést terveznek:
- 14%-os növekedés a járatok számában,
- 13%-os növekedés az összesített megtett távolságban,

- Givatájim és Tel-Aviv–Jaffo között óránként három indulás,
- nyári sűrítések Rámát Hásáron, Kirját Ono és Tel-Aviv–Jaffo vonalain,
- a Modiin–Mákkábim–Reut vonal kapacitásának 50%-os bővítése,
- a 729-es, Sárón régiós szezonális járat újraindítása és meghosszabbítása Kfár Szábáig,
- további önkormányzatok csatlakozásának előkészítése.

A hálózat 2020-ban még mindössze négy településsel indult, mára azonban a következő városokat és tanácsokat köti össze: Givatájim, Hod Hásáron, Herzlija, Jehud–Monoszon, Kfár Szábá, Mevászeret Cion, Modiin–Mákkábim–Reut, Kirját Ono, Nes Ciona, Rámát Hásáron, Ráánáná, Sohám és Tel-Aviv–Jaffo.

Új mérföldkő: ingyenes járat szombaton a Ben Gurion repülőtérre

2026 februárjától a Naim beSzofás újabb, szimbolikus és gyakorlati jelentőségű lépést tett: a 711-es járat szombaton is eléri a Ben Gurion repülőtér 1-es terminálját.

A járat Tel-Aviv központjából indul, megáll az 1-es terminálnál, majd Sohámra folytatja útját – és fordítva is ugyanígy közlekedik. Mivel szombaton elsősorban az 1-es terminál működik, a megoldás a gyakorlatban is használható; a terminálok között a repülőtér belső transzferjáratok közlekednek. A szolgáltatás továbbra is ingyenes.

A február 13. utáni menetrend szerint a járat ismét gyors útvonalon közlekedik Tel-Aviv és Sohám között az 1-es főúton, Tel-Avivon belül pedig a Golda végállomáson (Berkovits utca, a Kámeri Színház közelében) fordul.

Indulások Tel-Aviv felé:
– péntek: 18:15, 21:30, 23:30
– szombat: 8:30, 10:30, 12:30, 14:30, 16:30

Indulások Sohám felé:
– péntek: 16:00, 18:15, 21:30, 23:30, 1:30
– szombat: 10:30, 12:30, 14:30, 17:00

Főbb megállók: Ben Gurion repülőtér 1-es terminál, Rothschild sugárút, Dizengoff Center, Sáróna, Kámeri Színház, Tel-Aviv Múzeum.

„Nem szeszély, hanem valós társadalmi igény”

Ron Huldai, Tel-Aviv–Jaffo polgármestere szerint a számok önmagukért beszélnek:

„A Naim beSzofás éves adatai újra és újra bizonyítják, mennyire éhes a közönség az okos, hozzáférhető és egyenlő közlekedési megoldásokra. Ez nem szeszély, hanem valós szükséglet. Meggyőződésem, hogy ez a projekt idővel áttöri a szombati közlekedés körüli országos politikai patthelyzetet is.”

A város közlekedésért felelős alpolgármestere, Meital Láhav a repülőtéri járat kapcsán úgy fogalmazott: a nagyvárosi térség összekapcsolása Izrael kapujával „elengedhetetlen lépés a mozgásszabadság felé”, különösen ott, ahol az állami rendszer továbbra sem kínál megoldást.

A Naim beSzofás így nemcsak közlekedési projekt, hanem egy lassan, adatokkal és mindennapi használatával felépülő társadalmi állásfoglalás is arról, hogy a szombatiak nem kell az elszigeteltség napjának lennie.

Mennyiségtől a minőségig, avagy Izraelben is bevezetik az ötnapos tanítási hetet

A pénzügyminisztérium kísérleti programot indít a pénteki foglalkozások megszüntetésére az óvodákban és az általános iskolákban. Izrael volt az utolsó olyan OECD-ország, ahol 6 napon át tanultak a diákok.

A *Mennyiségtől a minőségig* elnevezésű program várhatóan heteken belül elindul 30 tanteremben és óvodában Közép-Izraelben, az országos bevezetés pedig a 2027–2028-as tanévre várható. A kezdeményezés keretében a tanítási hét hatról öt napra csökken, míg a tanév korábban – augusztus 15-én szeptember 1. helyett – kezdődik, így a nyári szünet két héttel lerövidül.

A szabályozás jelentős strukturális változást jelent az általános iskolai oktatási rendszerben, amely jelenleg rövidebb pénteki órákat tartalmaz. A pénteki tanítás megszüntetése évente körülbelül 30 tanítási napot törölne a naptárból.

Cserébe az oktatási tisztviselők szerint a korábbi tanévkezdés javítja a tanulási folyamatosságát azáltal, hogy elkerüli az őszi ünnepek, például a ros hasáná, a jom kippur és a szukkot miatti megszakítást, amelyek jellemzően röviddel a jelenlegi szeptember 1-jei kezdési dátum után kezdődnek.

A tervet kidolgozó pénzügyminisztérium bérügyi osztálya szerint a változás 8%-kal csökkenti a tanárok és az óvodai személyzet iránti keresletet. Az évente megtakarított nagyjából 2 milliárd sékelt visszaforgatják a rendszerbe, elsősorban a bérek emelésére, a magasabb színvonalú pedagógusok felvételére és az iskolákban elérhető technológiai oktatás fejlesztésére.

A tisztviselők hangsúlyozzák, hogy a lépés célja egyrészt a növekvő pedagógushiány kezelése, másrészt a hangsúly áthelyezése a mennyiségről – az OECD-országok között Izraelben a legmagasabb az oktatási órák száma – a tanítás minőségének és a nevelés eredményének a javítására. Izrael jelenleg az egyetlen OECD-tagállam, ahol a gyerekek hetente hat napon járnak iskolába.

A terv véglegesítésében részt vevő pénzügyminisztériumi tisztviselők szerint a változtatás azon túl, hogy Izraelt összehangolja a nemzetközi normákkal, a széles körben elterjedt tanárihiányra és a pénteki alacsony iskolai részvételre is megoldást kínál. A kísérleti program kezdetben kiválasztott közösségekben, köztük Ra’ananában zajlik majd, ahol a szülőket már értesítették az iskolai WhatsApp-csoportokon keresztül. Siker esetén a reformot várhatóan a következő tanévben országosan is bevezetik.

Nem mindenki ért egyet minden változtatással

Jaffa Ben-David, a pedagógusok szakszervezetének vezetője Eilatban, az önkormányzatok oktatási osztályvezetőit tömörítő egyesület éves konferenciáján támadta a pénzügyminisztériumot, mondván, „a nyári szünetet nem fogják lerövidíteni”. Ben-David szerint a tárca nem hívta meg a megbeszélésekre, ehelyett „a médiához fordult, és hergeli a szülőket”. Hozzátette: „Egyértelműen kijelentem, hogy a vakáció lerövidítése nem fog megtörténni.”

A tanítási hét lerövidítésével kapcsolatban Ben-David azt mondta, hogy nem ellenzi. Véleménye szerint azt is biztosítani kell, hogy a tanárok csak heti négy napot dolgozzanak, így maradjon egy napjuk személyes ügyintézésre. „A rendszer öt napot fog működni, de minden tanár négy napot fog dolgozni. Ez már ma is így működik sok középiskolában. Mert mi van, ha a tanárok tanulni szeretnének, esetleg szakmai továbbképzésen vennének részt?”

Évi 941 tanóra

A pénzügyminisztérium bér- és munkaügyi kapcsolatokért felelős osztályának adatai szerint az izraeli általános iskolákban jelenleg több órát tanítanak, mint bármely más országban – évi 941 órát, szemben az OECD tagállamainak mindössze 804 órájával. A 20 tanítási nap lerövidítése – a péntekek megszüntetése, amelyek összességében 30 tanítási napnak felelnek meg a többi hétköznapon, levonva a további 10 tanítási napot augusztusban – jelentős forrásokat takarít meg az oktatási rendszernek, amelyeket teljes egészében a tanítás minőségének javítására, valamint az óvodapedagógusi és tanári fizetések növelésére fordítanak, hogy emelkedhessen a színvonaluk.

A megtakarított összeg egyrészt csökkenti a tanárok munkaterhelését, másrészt például további osztályfőnököket vesznek fel az általános iskolákban, a terv szerint így minden osztályban két osztályfőnök lesz. Jelenleg körülbelül 200.000 óvodapedagógus és tanár dolgozik az általános iskolai oktatási rendszerben. A terv értelmében a meglévő tanársegédek számával együtt a tanárok iránti kereslet évente körülbelül 20.000-rel csökken. A pénteki órák törölésével évente 1,2 milliárd sékel takarítható meg az általános iskolákban és fél milliárd sékel az óvodákban.

A pénzügyi tárca nemrég közölte, hogy a terv – amelyről az elmúlt napokban részletekbe menően tájékoztatták Becalel Szmotrics minisztert – kidolgozási folyamata során a minisztériumi tisztviselők már konzultáltak szakértőkkel, többek között az OECD-től is. Egy nemrégiben készült OECD-tanulmány megállapította, hogy „egy tanár minősége négyszer annyit ér, mint a tanárok mennyisége”. Amint megtudtuk, a pénzügyminisztérium vezető tisztviselői, a pedagógusok szakszervezete és az oktatási minisztérium közötti megbeszélések várhatóan már ebben a hónapban megkezdődnek. A pedagógusok szakszervezetével jelenleg érvényben lévő megállapodás 2026. december 31-én lejár, ezért az új tervet a következő megállapodás keretei között kívánják végrehajtani.

(Felhasznált forrás: <https://tinyurl.com/3raj9f8s>)

Miklós Dóri

A Naim beSzofás 711-es járata a Ben Gurion repülőtér 1-es termináljánál – Tel-Avivból szombaton is ingyenesen elérhető

A Margit híd lett a háromszoros olimpiai bajnok végzete

Ezúttal a vívóbajnok **Kabos Endrét** mutatjuk be, aki tragikus körülmények között, a Margit híd felrobbanásakor lelte halálát.

Kabos Endre 1906. november 5-én jött világra Nagyváradon, és egy nappal 38. születésnapja előtt, 1944. november 4-én vesztette életét. Gyermekéveit Berettyóújfaluban töltötte, viszont a budapesti Verbőczy Gimnáziumban érettségizett, amelyben későbbi csapattársa, **Gerevich Aladár** is. Első jelentős sikerét 1928-ban érte el, amikor megnyerte a szlovák bajnokságot, éppen Gerevich előtt, írja a *Zsima*.

Nem csupán a sok sikert hozó kardban, de párbajtőrvívásban is versenyzett, 1931-től 1937-ig mindkét fegyvernem válogatottjában szerepelt. Bár itthon „csak” csapatban szerzett bajnoki címet, a nemzetközi porondon egyéniben is remekelt. 1931-ben a bécsi kontinensbajnokságon csapatban első, egyéniben második lett. 1932-ben az olimpián, **Los Angelesben** csapatban arany-, egyéniben bronzérmet nyert. A következő évben a budapesti Európa-bajnokságon viszont egyéniben sem talált legyőzőre. Egy esztendő múlva Varsóban megvédte mindkét címét, újabb egy év elteltével Lausanne-ban csapatban ismét a dobogó legfelső fokára állt, ahogy 1936-ban, a berlini olimpián is. Az egyéni viadal utolsó asszójáról a közelmúltban elhunyt unokahúg, az ismert fotóriporter, a 2008-as Prima Primissima-díjas **Keleti Éva** mesélt lapunknak:

– Az egész család a rádió mellett ült, s ha jól emlékszem, *Pluhár István* közvetítette a kard egyéni döntőt, melyet *Bandi*, azaz a nagybátyám vívott. A győztes tus után édesapám örömeiben véletlenül leverte a rádió álló, féltve őrzött herendi vázát. Nem baj, kiabálta, kapsz másikat. Mert a család úgy emlegette, ez lesz majd Pötyi, azaz az én nászajándékom. Engem nem érdekelt, mert úgyis *Bandi*hoz akartam férjhez menni. Ekkor már majdnem betöltöttem az ötöt... Én voltam a magyar kardcsapat kabalája. A világ minden tájáról küldték a levelezőlapokat, aláírva a ma már sporttörténelmi nevekkkel, *Kabos*, *Gerevich*, *Kovács*, *Piller* és a többiek. Szüleim megígérték, ha érmet hoznak haza a fiúk, kint lehetek a fogadásuknál a *Keleti pályaudvaron*. Hoztak érmet, ráadásul aranyat, sőt *Bandi* nem is egyet, hanem kettőt. Ám mégsem engedtek ki anyukámék, mert féltettek a tömegtől. Így itthon vártam *Bandit*, és hallgattam a házunk udvarán összecsődült emberek ütemes kiáltását: *Kabos*, *Kabos*, *Kabos*...

Kabos Endre bajnoki címe tiszteletére egy „olimpiai tölgyet” ültetett gyermekkor helyszínén, Berettyóújfaluban. A város sportszarnoka ma az ő nevét viseli.

Három párbajtőr-csapatbajnoki arany (1937–39) után abbahagyta a vívást, pedig a berlini siker után még reménykedett, hogy ott lehet 1940-ben a tervezett tokiói játékokon. S újabb négy év elteltével életét vesztette az 1986-ban a Zsidó Sporthírességek Csarnoka tagjává választott sportoló. Tragikus haláláról szintén Keleti Évától tudtuk meg a valódi történetet:

– A családi ebéd boldogsága után jött a rettenet. Fát szállított az egyik barátjával *Pestről* *Budára*, a Margit hídon. Az első robbanást túléltek. *Bandi* azt javasolta, fussanak a híd lábához. Ez lett a veszte. A barátja kiúszott, a sofőr megúsza egy lábtöréssel. *Bandi* talán túl gyorsan szalaadt, és a második robbanásban életét vesztette, a teste azóta sem került elő...

Az SS legbrutálisabb női fegyőrei a buchenwaldi boszorkánytól véres Brigittéig

Hitler világrendet illető nézete jellemzően férfiközpontú volt, és a nőknek a bibliai teremtéstörténetre visszautaló jogfosztását képviselte. A női szerep leigázott és szolgáló nem, amelynek nincs helye a férfiak háborújában. Mindezek ellenére a legújabb kutatások szerint több százezer nő harcolta végig egyenruhában a második világháborút. De a legismertebb egyenruhás náci nők mégis azok a fegyőrök voltak, akik néha a férfiakon is túltettek brutalitásában.

A háború a nők feladatait teljesen átrendezte: ahogy az első világháborúban is, be kellett lépniük a segédmunka piacára. A fronton lévő férfiak munkaerejét kellett pótolniuk, miközben a propaganda abban a hitben tartotta őket, hogy a lehető legjobb világban élnek, önfeláldozásuk a férfiak „szenvetései” miatt szükség-szerű, és ha lehet, még fanatikusabban kell ebben a hitben égniük. Hogy ez milyen hatást ért el, azt a haláltáborok őreinek szélsőséges esetei mutatják meg.

Náci nők a harmadik birodalomban

A harmadik birodalomban a női életfeladat elméletben a gondoskodó és szerető anya, aki a jövőndő német generációért felel, és akihez olyan jellemvonásokat társítottak, mint az önzetlenség, a hűség, a kötelességtudat és az áldozatkészség. A gyakorlatban ez úgy nézett ki, hogy a nők elhagyták a munkaerőpiacot és visszatértek a családi házba, oktatásuk olyan feladatokra összpontosult, mint hímzés, főzés, takarítás, háztartásvezetés, adminisztráció és a ház irányítása. Az oktatás, különösen az egyetemi oktatás, szinte teljesen eltűnt, vagy megtiltották számukra, hitvesi feladataikat olyan szervezetekben sajátították el, mint a Nemzetiszocialista Nőszövetség, amelyet Gertrud Scholtz-Klink (1902–1999) irányított, aki a birodalom legmagasabb rangú nője volt.

A nők szerepének propagandisztikus oldalát a náci társadalomban a vezetőik feleségei és rokonai domborították ki. Eva Braun, Magda Goebbels, Emma Göring a rezsim csinos és civilizált példaképei voltak. Csodálói, az alsóbb társadalmi rétegbe született nők, meg voltak győződve arról, hogy Hitler hatalomra jutásával javul majd a helyzetük. Az ebbe a szegmensbe tartozó nők egy része önkéntesen az SS sorába lépett, hogy ott a lehető legmocskosabb munkát végezze: embertársaik kiirtását.

Becslések szerint több mint 3000 női fegyőr volt az auschwitzi, a majdaneki és főként a ravenbrücki táborban, amelyek többsége nők számára volt fenntartva. Férfi társaikkal ellentétben a női örök többnyire nemzetiszocialista önkéntesek voltak, akiket a sajtóban megjelent hirdetések útján toboroztak. Kiképzésük a munkára körülbelül egy hónapig tartott, négy ütemben:

1. fizikai felkészítés;
2. a nemzetiszocialista ideológia elsajátítása és a weimari történelem becsmérlése;
3. a foglyokkal való bánásmód és a büntetés módszereinek megismerése (ami időnként a szadizmus határát súrolta);
4. a szabotázs és a termelési bojkott megakadályozásának technikái.

A német vereség után sokukat elfogták és bíróság elé állították, de nagyobb részüknek sikerült elmenekülnie és eltitkolnia múltját. A téveszmés viselkedésük miatt hírhedtté vált örök közül néhányan különösen brutálisak voltak.

Maria Mandel (1912–1948)

Auschwitz szörnyetege

SS-karrierjét 1938-ban, 26 évesen kezdte Lichtenburgban, amely az egyik legkorábbi koncentrációs tábor volt, és egyben az első, amelyet

kizárólag női fogvatartottaknak hoztak létre. Maria Mandel az elsők között volt, akik önként jelentkeztek felügyelőnek. A becslések szerint az *Auschwitz szörnyetege*nek elkeresztelt Mandel több mint félmillió nőt küldött a halálba. Kegyetlen büntetéseket írt elő, és kedvtelésből gyilkolt. Szemtanúk szerint a birkenauai tábor kapujánál várakozott, és minden foglyot, aki rá mert nézni, megölt; másokat háziállatként használt, mielőtt a gázkamrába küldte őket. Ő volt a felelős az auschwitzi fogolyzenekar létrehozásáért, amely zenéjével végigkísérte a foglyok életét. A háború után letartóztatták, bíróság elé állították, és 1948-ban Lengyelországban kivégezték emberiség elleni bűncselekmények miatt.

Dorothea Binz (1920–1947)

A tábor igazi sztárja

A ravenbrücki mosodában dolgozott, ahol hírhedt lett kínzásairól és kegyetlen módszereiről, még terhes nőket is halálra vagdosott örült gyilkos dühében. A túlélők elmondásai alapján a legkirívóbb szokása az volt, hogy nős barátjával, Edmund Brauninggal való kapcsolatát fitogtatta, csókolgatta őt, miközben a foglyokat közösen verték és kínozták.

Tizenkilenc évesen jelentkezett örne. Sok ravenbrücki túlélő számolt be arról, hogy Binz hogyan lötte, pofozta, rúgta, korbácsolta és taposta a nőket nehéz csizmáival. Kegyetlen természetű a lágerben előnyösnek tartották, így gyorsan felemelkedett a ranglétrán. Bár magasabb rangú örök alatt dolgozott, Binz úgy volt ismert, mint *a tábor igazi sztárja*. Különböző oktatásokat is tartott Ravensbrückben, mivel ott képezték ki azokat az öröket, akik később Auschwitzban és más koncentrációs táborokban dolgoztak.

A brit megszálló erők 1945. május 3-án fogták el. Először egy korábbi buchenwaldi altáborba, Recklinghausenbe, majd a hamelini börtönbe szállították, ahol végül felakasztották.

Ilse Koch (1906–1967)

A buchenwaldi boszorkány

A *buchenwaldi boszorkány* Karl Kochnak, a buchenwaldi és a majdaneki haláltáborok egymást követő parancsnokának a felesége volt. Közismert volt arról, hogy előszeretettel gyűjtött tetoválásokat a meggyilkoltak bőréről, amelyekből különböző dísz tárgyakat is készített otthonába.

Ő maga is szadista módon kínoztatta a foglyokat. Az amerikaiak elfogták, bíróság elé állították, és életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték. 1967-ben az aichachi börtönben öngyilkos lett.

Irma Grese (1923–1945)

A gyönyörű bestia

Irma Grese volt egy személyben *a gyönyörű bestia*, *a szőke angyal* és *a halál angyala* is. Több megsemmisítő tábor fiatal felügyelőjeként szintén a brutalitásáról híresült el. Apja, aki hevesen náciellenes volt, kitette otthonról, amikor megtudta, hogy a lány csatlakozott a női SS-hez. Szexuális visszaélés, halálra verés, kutyaszállítás és gyermekek meggyilkolása szerepelt a bűnlajstromán. 1945-ben bíróság elé állították és felakasztották. Irmáról az is ismert, hogy különböző kapcsolatokat ápol mind férfakkal – köztük Mengelével is –, mind nőkkel a táborokban.

Johanna Borman (1893–1945)

A kutyás nő

A megsemmisítő táborok felügyelője pénzkeresés céljából vállalta el feladatát, ahogy a későbbi tárgyaláson vallotta. Bormant 1943 májusában az auschwitz-birkenauai koncentrációs táborba szállították, ahol kezdetben felügyelőként dolgozott

Maria Mandel, Auschwitz szörnyetege

Maria Mandel keze alatt. Johanna, avagy *a kutyás nő*, ahogy áldozatait nevezték, kíméletlenül bánt a foglyokkal, akiket személyesen kínzott vagy ölt meg hatalmas farkaskutyáját szabadon engedve. 1945-ben, miután megpróbált megszökni, a britek letartóztatták, bíróság elé állították, és kivégezték Joseph Kramerrel, Bergen-Belsen parancsnokával és Irma Gresével együtt.

Herta Bothe (1921–2009)

A szadista

A kiváló sportolónő 1942-ben beosztották örne a stutthofi táborba, ahol *a szadista* néven vált ismertté, később Bergen-Belsenben pedig ő felügyelte az úgynevezett halálmeneteket. A bergen-belseni perben Bothe elismerte, hogy arcon ütötte a foglyokat, de csak a kezével. Ártatlannak vallotta magát, de 1945. november 17-én bűnösnek találták, és tíz év börtönbüntetésre ítélték. 1951-ben szabadult, és Herta Langéra változtatta a nevét. 2004-es interjújában így tekintett vissza életére:

„Hibát követtem el? Nem. A hiba az volt, hogy ez egy koncentrációs tábor volt, kénytelen voltam menni, nehogy engem is odaküldjenek. Ez volt az én hibám.”

Marthe Luise Hildegard Lächert (1920–1995)

Véres Brigitte

Lächert az iskolai évek után szabótanulónak állt, majd azt követően gyári munkásként dolgozott. 1942 áprilisától Ravensbrückben táborörnek képezték ki, és képzésének megfelelően bevetésre is került. 1942 októberétől a majdaneki lágerben dolgozott, majd 1943 augusztusában terhessége miatt felmentették a szolgálat alól. Rettegtek féktelen és hirtelen dühkitöréseitől, ezért *krwawa Brygida* (*véres Brigitte*) néven emlegették. Rászabadította pásztorkutyáját egy fiatal terhes nőre, azt az szeptemberig. Egy férfi táborlakót Lächert addig vert vasgolyós ostarával és addig rugdosott vasalt csizmájával, amíg az „már nem hasonlított emberre”. Két fiatal görög nőt belelökött a latrinagödörbe, ők ott lelték halálukat. 1947-es tárgyalásán a tanúk úgy jellemezték őt, mint a „legrosszabb” vagy „legkegyetlenebb” Aufseherint, mint „szörnyeteget” és mint „a foglyok rémét”. A bíróság 12 év börtönbüntetésre ítélte a Majdanek-perekben 1196 fogoly meggyilkolásában való bűnrészességért. Az ügyészek életfogytiglani börtönbüntetést kértek. Lächertnek végül nem kellett letöltenie még a 12 évet sem, mivel figyelembe vették a lengyelországi és az előzetes letartóztatásban töltött időt. 1995-ben halt meg.

Néhány kivételt leszámítva, a háború után az SS-felügyelőnőket sokkal keményebben kezelték, mint férfi társaikat. Gyakrabban ítélték őket halálra, hosszabb börtönbüntetéseket kaptak. Alacsony számuk miatt többben emlékeztek rájuk, és úgy tűnik, a női kegyetlenség súlyosabb bűnnek bizonyult a volt foglyok és a szövetségesek szemében.

Geyer Krisztina/Dívány

Spanyol neonáci szervezet logóját ragasztották a Gólem Színház ablakára

„Nemrég jártak nálunk spanyol neonácik, és meg egy matricát is hagytak. Néhány heil is elhangzott” – ezzel a bejegyzéssel osztotta meg Facebook-oldalán **Borgula András**, a Gólem Színház vezetője a spanyol neonácik matricájáról készült fotót, tudtuk meg **Ádám Péter** cikkéből a *Kibicen*.

Borgula András a lapnak elmondta, hogy a matricát, amelyen a spanyol neonáci szervezet, a Nucleo Nacional logója látható, egy kollégája találta meg. Az ablakra ragasztották, nem tudtak bemenni, mert akkor éppen zárva volt a Gólem Központ. A szombat esti bemutató után pedig egy spanyolul beszélő csapattól egy „Sieg Heil!” kiáltás is elhangzott, miközben elhaladtak a Gólem előtt. Semmilyen fizikai atrocitás nem történt, az esetet nem is jelentették be – tette hozzá Borgula András.

Kevéssel azelőtt rendezték meg Budapesten és környékén a szélsőjobboldali „Becsület napja” eseményeit, amelyek rendszerint egész Európából vonzzák a szélsőjobb és neonáci csoportokat. A többnapos rendezvénysorozat egyik kiemelkedő eseménye, a Kitörés túra megrendezése ellen a Mazsihisz is tiltakozott. Míg a neonácik zavartalanul konzultálhattak a városban, addig a rendőrség nem engedélyezte a Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetsége vonulások gyűlését, amelyet *Mondjunk nemet a gyűlöletre! Soha többé fasizmus!* címmel tartottak volna meg.

„Zsidó színházat csinálni nem csak művészet, de erről kevesebbet beszélünk. Remélem, ez így is ma-

rad. Inkább beszéljünk arról, hogyan támogatható a Gólem” – írta Borgula András a matricás esetről szóló posztjában, utalva arra az adománygyűjtő kampányra, amelyet *A Gólem marad, a történet halad!* mottóval indítottak nemrég, a Gólem mindennapi működéséhez kérve támogatást.

Fiatal Zsidó Nők Egyesülete

1902. február 6-án New Yorkban megalakult a Young Women's Hebrew Association (YWHA), az első olyan önálló zsidó női szervezet, amely fiatal nők – különösen dolgozó nők – vallási, kulturális és közösségi igényeit helyezte a középpontba. Bár már 1888-tól léteztek hasonló nevű csoportok, ezek kizárólag a Young Men's Hebrew Association (YMHA-k) női segédszervezeteiként működtek. Az 1902-ben létrejött YWHA azonban új korszakot nyitott: önálló intézményként, női vezetés alatt kezdte meg működését.

Az új szervezet **Bella Unterberg** otthonában alakult meg, az ő vezetésével. Az YWHA újszerű módon ötvözte a vallási életet, a társas kapcsolódást és a kulturális-szabadidős programokat, amivel lényegében újradefiniálta a zsidó közösségi élet lehetőségeit az Egyesült Államokban.

A New York-i YWHA kifejezetten a fiatal nők – különösen a munkába álló zsidó lányok és nők – igényeire reagált. Ezzel markánsan eltért az YMHA-k gyakorlatától, amelyek elsősorban a zsidó férfiakat kívánták összefogni egy inkább szekuláris, amerikanizált közegben. Az YWHA ezzel szemben a vallási és közösségi célokat tudatosan összekapcsolta, és már az első évben óriási sikert aratott: több mint 21 ezer látogatót regisztráltak.

A New York-i YWHA a kezdetektől nagy hangsúlyt fektetett a zsidó vallási életre: az intézmény épületében zsinagóga is működött, amely nemcsak a környék lakóit, hanem a dolgozó fiatal nőket is vonzotta. A vallási programok mellett az egyesület táncesteket, sportfoglalkozásokat, zenei eseményeket és nyári táborokat is szervezett. Az YWHA modellje hamar követőkre talált, és különösen az Egyesült Államok északi részén országos hálózat épült ki hasonló intézményekből.

Az YWHA-k voltak az első olyan zsidó intézmények, melyek valóságos közösségi központokként funkcionáltak. Sikereik nyomán azonban más szervezetek is átvették ezt a modellt: az 1910–1920-as években számos zsinagóga alakult át úgynevezett „zsinagógai központtá”, ahol a vallási élet mellett kulturális és társas programok is helyet kaptak. Ezzel párhuzamosan az önálló YWHA-k többsége elvesztette autonómiáját. Az 1920-as évek elején sok szervezet beolvadt a helyi YMHA-ba, másokat a Jewish Welfare Board vett át. Ezek az összeolvadások gyakran a női vezetés háttérbe szorulásával jártak.

Bella Unterberg 1929-ig maradt a New York-i YWHA elnöke, és ő volt az egyetlen nő azokban az országos szervezetekben (Council of Young Men's Hebrew and Kindred Associations és Jewish Welfare Board), amelyek elősegítették a zsidó közösségi központok mozgalmának kialakulását.

A New York-i YWHA sokáig ellenállt az összeolvadási törekvéseknek: csak 1942-ben kerültek át programjai a 92. utcai YMHA-hoz. A két intézmény végül 1945-ben egyesült Young Men's and Young Women's Hebrew Association néven.

Az YWHA története egyszerre szól a női kezdeményezőkézségről, a közösségépítésről és arról, hogyan formálták nők generációi a modern zsidó közösségi élet alapjait.

A *jwa.org* cikke alapján fordította:

Zucker-Kertész Lilla

Bella Unterberg

„Lásd, ezen a napon áldást és átkot adok elétek...” (V.M. 11/26)

Elazar, Simon fia szelíd, jóra való, istenfélő ifjú volt, mintha róla szólna az Írás: „Az embernek mindig hajlékonynak kell lennie, mint a nádnak, és nem merevnek, mint a cédrus.” (Tánit 20a) Jehosua ben Korha rabbi tanházában tanult Migdal Gerorban. Olyan alázatot tanúsított mestere iránt, hogy míg tanulótársai padban hallgatták tanítását, ő a földön ült előtte. Nap nap után számárhátont tért vissza apja házába, és nagyon boldog volt, keble duzzadt a büszkeségtől, amikor sok Tórát tanult.

Történt egy nap, hogy bozóttal benőtt útszakaszon haladt, amikor egyszerre csak hangot hallott maga mögött, amint nevéen szólítja. Megfordult, kereszte a hang gazdáját, de nem talált senkit és semmit.

Talán démon volt – futott át elméjén a gondolat. Milyen különös! Mestere aznap Rav Jehuda tanítását magyarázta: „Az ember abból tudhatja, hogy démmonnal van dolga, ha hangot hall, mely onnan hallatszik, ahol nincs személy alakja. Van, hogy nem látszik emberalak, mégis ahonnan a hangot hallotta, emberi alak árnyéka tűnik elő.” (Jevamot 122a) Ekkor Elazar újból hallotta a testetlen hangot. Feléje indult, és látta, hogy árnyéka van... Nagyon megijedt. Volt is miért, mert változást tapasztalt természetében. Szorongó lett, nem érzett éhséget, lefogyott, és arca szürke színt öltött.

Rontás van rajtam – gondolta. Apjához sietett, hogy szabadítsa meg a gonosz csapásától.

– Sajnálom, fiam, nem tehetem! – válaszolta az apja. – Egy apának nincs hatalma fiát megrontó szellemek fölött. Ismered: „Ki az igazi hős? Aki legyőzi indulatát, ösztönét.” (Avot 4/1) Az apa nem győzheti le a fián uralkodó gonosz szellemet. Jannai rabbi tanította: „Az embernek soha nem szabad a fiát ért csapás ellen csodát kérnie, nehogy csoda helyett nagyobb csapás érje!” (Sabath 32/4) Csak egy bizonyos angyal képes erre. Az, akit a földön Sandalfonnak hívnak; az isteni szekér mögött áll, és koronát sző alkotójának. (Chagiga 13b/4) Menj a tanházba, ott találod a két mestert, akik párban tanulnak. Ne mondj semmit, csak kérd a nevemben, hogy áldjanak meg... áldásuk eléri Sandalfonhoz... és megszűnhet a rontás!

Az ifjú, hallgatva apja tanácsára, megjelent rabbi Jonathán és rabbi Jehuda előtt, s így szólt:

– Apám küldött, hogy áldjatok meg legszebb áldásokkal!

Ekkor a rabbik, kezüket fejére téve, mondták:

– Legyen a Te akarod, Mindenható, hogy ez ifjú vessen, és ne arasson. Bevigyen, de ki ne hozzon. Kivigyen, de be ne hozzon. Omoljon szét háza, de maradjon fent kunyhója. Szedjék szét asztalát, és ne ünnepeljen új esztendő!

Az ifjú sírva rohant apjához:

– Mit tettél velem, apám? Megátkoztak, apám! Áldás helyett átkot mondtak fejemre... – és kétségbeesetten elismételte a két bölcs különös, fenyegető szöveget. Az apa, kinek neve Simon bar Jochaj volt, mosollyal ajkán, csendesen felelt:

– Még nem érted, fiam, a bölcsek szimbolikus beszédét. Áldás volt, fiam, a legnagyobb áldás! „Vess, de ne arass”, ezt jelenti: legyenek gyermekeid, de ne haljanak meg előttem... A „bevigyél, de ki ne hozz” pedig azt: fiad hozzanak asszonyt a házhoz, éljenek boldog házasságban, nehogy özvegyeiket vissza kelljen vinned a szülői házukba... A „kivigyél, de be ne hozz!” jelentése: add férjhez lányaidat, éljenek boldogan férjeikkel, és ne térjenek vissza özvegyként tehozzád. „Omoljon szét a házad”: a zsidó hit a sírvermet nevezi háznak, ahol annyi ideig vesztegel a test! S „maradjon fenn kunyhód”: tanításaink szerint a földi élet csak szállós kunyhónak számít! „Szedjék szét asztalodat”: a sok gyerek és unoka ülje körül asztalod örömben és csapongó vig-ságban. A „ne ünnepelj új esztendő!” jelentése a mi tanításunkban, hogy legyen boldog és hosszú a házasságod, és ne hozz új asszonyt, második feleséget otthonodba. Ez hát az áldás, édes fiam, amit nem értettél. De most már érted-e, mit mondtok neked különös áldásában a két szent Mester, Jonathán és Jehuda? (Menachot 43B/4)

Ekkor az ifjú érezte, hogy megszűnt fölötte a gonosz hatalma, megszűnt a rontás! Apja, Simon bar Jochaj így szólt:

– Legyen áldott az Örökkévaló, Izrael Istene, csodás tetteket művel, egyedül ő. És legyen áldott dicsőséges neve mindörökké, és tölts be dicsőséget az egész földet, ámen és ámen!” (72. zsolt/18–19)

Szerdóc J. Ervin főrabbi

APRÓ- HIRDETÉS

Műfogsorrögzítés minimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő–szerda 15–16. ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

ÚJ ÉLET

Kiadó: Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége
(székhelye: 1075 Budapest, Síp utca 12.)
Kiadásért felelős személy: dr. Kunos Péter
Szerkesztésért felelős személy:

Kardos Péter
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: +36-1-413-5537,
+36-1-322-2829
E-mail: ujelet@mazsihisz.hu
Főszerkesztő: Kardos Péter
Olvasószerkesztő: Gábor Zsuzsa

Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 9600 Ft
Külföldre 13.600 Ft/év
USA és Izrael: 15.000 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám:
11707024-22118480
OTP SWIFT kód:
(BIC) OTPVHUB
IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsek: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.

Szedés, tördelés:
WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák:
PrimeRate Zrt.
ISSN 0133-1353

Egy orosz–izraeli újságírónak le kellett szállnia a miniszterelnök repülőgépéről

Nick Kolyohin izraeli–orosz szabadúszó újságírót közvetlenül a felszállás előtt a Sin Bét ügynökei leszállíttatták Benjámin Netanjahu miniszterelnök Washingtonba induló repülőjéről – számolt be róla a 12-es csatorna.

A Sin Bét közleményében ez áll:

„Az ügynökség a törvényben meghatározott feladatai és küldetése alapján többek között a miniszterelnök biztonságáért felel. Ennek keretében döntések születnek a miniszterelnököt és a környezetében lévőket érintő kockázatok csökkentése érdekében. Az egyedi döntéseink mögött lévő biztonsági aggályokról természetükönél fogva nem nyilatkozunk.”

Kolyohin 2011 és 2012 között a Miniszterelnöki Hivatalban dolgozott egy helyettes miniszter szóvivőjeként, azután az izraeli 10-es csatorna alkalmazta, jelenleg a Newsmax jobboldali amerikai televízió tudósítója és emellett a kínai állami hírügynökség, a Hszinhua munkatársa is. Állítólag az orosz állami televíziós hálózattal, az RT-vel is kapcsolatban állhat, ugyanis a *The Seventh Eye* nevű médiafigyelő szervezet azzal vádolta meg, hogy pénzt kapott orosz érdekek népszerűsítéséért, amit ő határozottan tagadott, és polgári jogi eljárást indított rágalmazás miatt.

Kolyohin elmondása szerint a Miniszterelnöki Hivatal korábban jóváhagyta, hogy más újságírókkal együtt ő is részt vehessen az úton. „Ha ellenőrzésre

Benjámin Netanjahu miniszterelnök újságíróknak nyilatkozik, mielőtt 2026. február 10-én felszáll a Wing of Zion repülőgépre a Ben Gurion repülőtérre

Fotó: Avi Ohayon / GPO

van szükség, azt előre végezzék el. Miért az utolsó pillanatban kell ezt csinálni, és miért minden magyarázat nélkül?” – dohogott a 12-es csatornának.

Ünnepi macesz

Megérkezett Budapestre az idei peszázra szánt szállítmány. A maceszt, maceszdarát, maceszlisztet szállító kamion teljesen megrakodva állt oda a BZSH raktárához, ahol vallási felügyelet mellett több ezer kilogramm árut pakoltak ki, melyet Károlyi K. László, a Kóser Laky Konyha vezetője vett át. A hagyományosan kívül gluténmentes, smúre és csokoládés macesz is érkezett.

20 év a magyar zsidó kultúra szolgálatában

A MAZSISZEM küldetése, eredményei és jövőképe (2006–2026)

Húsz esztendővel ezelőtt azzal a céllal jött létre a MAZSISZEM Magyar-Zsidó Szabadságharcosokért Emlékbizottság – amely 2026 januárjától immár hivatalosan is közhasznú szervezetként, Magyar-Zsidó Hősökért és Szellemi-Kulturális Értékekért Emlékbizottság néven működik tovább –, hogy méltó módon ápolja az 1848–49-es forradalom és szabadságharc zsidó hővéideinek és hőseinek emlékét. Küldetése azóta kibővült, de lényege változatlan: feltárni és bemutatni a magyar-zsidó együttélés történelmi fejezeteit, megőrizni a közös múlt örömteli és tragikus eseményeinek emlékeztetőjét, és erősíteni a magyarságtudatot, valamint a zsidó identitást.

Hagyományörzés és emlékezetpolitika

A szervezet legkiemelkedőbb, országosan is egyedülálló eseménye a minden évben megrendezett március 15-i hagyományörző emlékűnnepség a Dohány utcai zsinagóga 48-as emléktáblájánál, amely húsz éve katonai tiszteletadással, díszlövésekkel, díszőrséggel, a 48-as hősök leszármazottainak részvételével, névsorolvasással, koszorúzással és vallásközi imákkal valósul meg, a Honvédelmi Minisztériummal kialakított aktív együttműködésben. Az emlékezet-ápolás kézzelfogható formát is öltött az elmúlt években: emléktáblák és emlékhelyek létrehozásával és megőrzésével (Herzl Tivadar tér – emléktáblák kihelyezése és emlékfűzfa ültetése, 2010; 1956-os emléktábla avatása a Baross tér 19. szám alatti épület falán katonai tiszteletadással, 2016), amelyek a történelmi tudat megerősítését szolgálják a köztereken is.

Tudomány, oktatás, kiadványok

A tudományos és oktatási tevékenység a kezdetektől meghatározó pillére a szervezet munkájának. A MAZSISZEM hiánypótló kutatásokat folytatott az 1848–49-es és 1956-os zsidó hőökről, az 1944-es zsidó ellenállásról, az 1918-as karhatalmi századokról, Trianon és a magyar zsidóság kapcsolatáról, valamint a holokauszt feldolgozatlan fejezeteiről. Tudományos konferenciát szervezett a Honvédelmi Minisztériummal együttműködésben (Stefánia Palota, 2016), történelmi publikációkat és könyveket jelentetett meg (például „Magyar zsidók az 1848/49-es szabadságharcban”), valamint dokumentációs, fotó- és kegytárgyi gyűjteményekből álló vándorkiállításokat hozott létre. A zsidó vallási és kulturális értékek megmentése, restaurálása és oktatási célú bemutatása – különösen a vallási eszközök használatának és jelentésének ismertetése – szintén kiemelt feladatává vált.

Kulturális és művészeti küldetés

Az elmúlt 10 évben a szervezet tevékenysége jelentősen kibővült a művészeti területek irányába. Stratégiai partnerséget alakított ki a Kazán István Kamaraszínház társulatával, közös zsidó, keresztény és holokauszt tematikájú előadásai közül több a Nemzeti Színház színpadán, Dohány-zsinagógában, a Goldmark Tereben, oktatási intézményekben, a HDKE-ban és művelődési házakban is látható volt (Holokauszt Magyarországi Emléknapp, 2024–2025). A kulturális misztio részeként kurzusokat is indítottak (személyiségfejlesztés, beszéd- és retorika, színészmesterség, tánc),

valamint országos szinten számos budapesti és vidéki színházi előadás lebonyolításában vettek részt. A 2025 őszén megrendezett Zichy Művészeti Napok – Zsidó-Keresztény Kulturális Programsorozat (Zichy-kastély, Nágocs, 2025) a vallásközi és kulturális párbeszéd kiemelkedő eseményévé vált.

A liturgikus és zenei örökség ápolásában fontos partner az Ávinu együttes, amely a hagyományos kántorművészetet ötvözi modern hangszereléssel. Kiemelt koncertjeik között szerepeltek a Felszabadulás 80. Emlékév (2025), a saját szervezésű Purim-Pészach Fesztivál, valamint az Egyházzenei Fesztivál ifjúsági előadásain, hozzájárulva a zsidó liturgia értékeinek továbbörökítéséhez.

Emlékév és történelmi évfordulók

A MAZSISZEM az elmúlt években aktívan kapcsolódott számos jelentős történelmi emlékhöz és jubileumhoz is, amelyekhez konferenciákat, kiadványokat, zenei és színházi eseményeket, programokat társított (mint pl. Holokauszt 75. és 80. évforduló; Szenes Hanna Emlékév 100., 2022; Emancipáció 150.; Izrael Állam fennállásának 70. évfordulója, 2018, valamint 75. évfordulója; Petőfi Emlékév 200., 2023; Felszabadulás 80., 2025).

A 2026-os jubileumi évben, amikor is a fennállásának 20. évfordulóját ünnepli, kiemelt figyelmet kap az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 178. évfordulója, a Magyar-Zsidó Emlékezet Díj átadása tudományos konferenciával egybekötve (a díj alapítása: 2017), valamint a Mohácsi csata 500. emlékévi, amelyhez kapcsolódóan zenei és színházi programok, ismeretterjesztő kiadványok, konferenciák és vándorkiállítások megvalósítását tervezi a szervezet.

A jubileumi év további jelentős vállalásai közé tartozik dr. Róbert Péter holokauszttúlélő történész „Trianon és a magyar zsidóság” című könyvének kiadása, valamint az Ávinu együttes hangfelvételeinek megjelentetése és terjesztése.

Közösségi és karitatív szolgálat

A közösségi és karitatív szolgálat szintén szerves része a 20 éves munkának: rendszeres étel- és ruhaosztás a rászorulóknak számára a Blaha Lujza téren (Hanuka – „Rászorulóknak Karácsonya”, alkalmanként 900–1200 fő ellátása), vöröskereszt szervezése a Magyar Vöröskeresztrel (2019 és 2021 között), valamint zsidó-keresztény párbeszédet erősítő ökumenikus, vallásközi programok bizonyítják, hogy az emlékeztetőpolás társadalmi felelősségvállalással párosul.

Jubileum és jövőkép

A 20. jubileumi év nemcsak ünnep, hanem új vállalások ideje is. A szervezet tudományos konferenciákkal, könyvkiadással, kulturális rendezvényekkel és zenei projektek támogatásával készül. Továbbra is hangsúlyos marad a holokauszt emlékeztetőjének ápolása, a történelmi kutatás, valamint a vallási és kulturális értékek megmentése és bemutatása.

20 év távlatából elmondható: a MAZSISZEM nem csupán emlékezik, hanem közösséget épít, értéket ment és teremt, hidat képez múlt és jelen között. Küldetése a következő évtizedekben is változatlan marad – a magyar zsidó kultúra szolgálatában.

Várják a szervezethez csatlakozni kívánók jelentkezését. E-mail: elnok@mazsiszem.hu

(Kérjük, támogassa adója 1%-ának felajánlásával a civil szervezetet! Adószám: 18195321-1-42)

Izraeli kormányzati delegáció a Mazsihisznél

Középpontban a fiatal generáció támogatása

Dr. Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke hivatalában fogadta **Johanán Malit**, a Negev, Galilea és Nemzeti Ellenállóképesség Minisztériumának főigazgatóját. A találkozáson részt vett az izraeli delegáció további két tagja, **Rotem Ben Simon**, a főigazgató tanácsadója és **Hasem Huszein**, az Ifjúsági Igazgatóság vezetője is, valamint **Breuer-Zehevi Ádám**, a Merkaz Izraeli Kulturális Intézet igazgatója és **Dóra Bálint** a Mazsihisz külügyi kabinetjének képviselője. A megbeszélés középpontjában a jövőbeni együttműködés lehetőségei álltak, különösen a fiatal generáció megszólítása és támogatása.

A minisztérium – amely a Negev és Galilea térségének fejlesztéséért, vonzerejének erősítéséért, valamint a nemzeti ellenállóképesség megvalósításáért felel – Izraelben jól strukturált, gyakorlati tapasztalatokra épülő ifjúsági hálózatot működtet. A rendszer sajátossága, hogy helyi szinten, az adott közösségek igényeihez igazodva kínál programokat és lehetőségeket a fiatalok számára. A főigazgató jelezte: tapasztalataikat és bevált gyakorlati útmutatásukat szívesen megosztják a magyarországi zsidó közösségekkel is.

Dr. Grósz Andor tájékoztatást adott a Mazsihisz tevékenységéről, intézményrendszeréről és hitéleti munkájáról. A Mazsihisz kiemelt feladatának nevezte, hogy kulturális, oktatási és közösségi programokkal – a vallási élet mellett – megszólítsa a zsidó fiatalokat, és kaput nyisson számukra a közösségben való részvétel felé.

Az elnök ismertette a szervezet intézményi hátterét az oktatástól a szociális ellátásig, valamint nemzetközi kapcsolatait is. Szó esett az izraeli partnerekkel, többek között a Bar-Ilan Egyetemmel kialakított együttműködéseiről, illetve oktatási, kutatási megállapodásairól, valamint az egészségügyi és szociális területen zajló kapcsolatépítésről is.

A megbeszélésen felmerült egy közös munkacsoport létrehozásának gondolata, amely első lépésként felmérné a magyarországi zsidó fiatalok igényeit, és ezekre alapozva dolgozna ki a lehetséges együttműködési irányokat. Az izraeli delegáció készségét fejezte ki tapasztalatainak átadására, valamint kölcsönös szakmai látogatások megszervezésére is.

Mindkét fél hangsúlyozta: a cél nem pusztán programok indítása, hanem olyan hosszú távú partnerség kialakítása, amely erősíti a fiatalok zsidó identitását, közösségi elköteleződését és jövőképét – Izraelben és Magyarországon egyaránt. A mostani találkozó ennek az együttműködésnek az első, biztató lépését jelentheti.

Zucker-Kertész Lilla

„S nem is vágy lenni semmi más – Csupán jó honfű.”

Emlékezzünk meg együtt, a 178 éves 1848-49-es forradalom és szabadságharc hős zsidó honvédekéről is!

MEGHÍZÓ

Helyszín: Budapest, 1075 Dohány utcai zsinagóga előtti Herzl Tivadar tér

Időpont: 5786. Ádár hó 27. – 2026. március hó 16. hétfő 16:00 óra

A rendezvény fővédnökei: Szalay-Bobrovniczky Kristóf honvédelmi miniszter

Prof. Dr. Grósz Andor dandártábornok, a MAZSIHISZ elnöke

Narrátor: Szalóczy Pál Kazinczy-díjas előadóművész, rádió egykori vezető bemondója

PROGRAM: '48-as zászlók felvonultatása, Himnusz, szavaltatok, ünnepi köszöntők névsorolvasás hősök leszármazottjaival, galambroptetés (48 db) jeltánc, HM katonai tiszteletadás, díszlövés (puska - ágyú), koszorúzás, gyászima a hősi halottakért, Sőfűfűzés, vallásközi imák a Békéért, 178 léggömb, Béke Himnusz, Szózat, Emlékezés köveinek elhely.

INGYENES kóser vattacukor-popcorn – az első 500 résztvevő egyedi ajándékot kap!

A rendezvény szervezője: MAZSISZEM Magyar - Zsidó Hősökért és Szellemi - Kulturális Értékekért Emlékbizottság (Közhasznú Egyesület)

20 ÉVE A MAGYAR – ZSIDÓ KULTÚRA SZOLGÁLATÁBAN

Tisztelettel kérjük az emlékezők közül a férfiakat a fejfedő viselésére!

Legyen ez a mai nap az összefogás – megbérlés – egyenlőség – testvériség napja!

Jelentkezni koszorúzási (emlékkő) listára március 15.-ig van lehetőség!

Kapcsolat: www.mazsiszem.hu Email: elnok@mazsiszem.hu

Támogatói számlaszám: 11600006-00000000-72646021

HERZL TIVADAR ÖRÖKÜL HAGYTA NEKÜNK....

az Ön
Öröksége
is hozzájárulhat
e célhoz.

Keren Hayesod – UIA,
a szervezet, amely Izrael
részére gyűjt adományt.

Tőlünk megtudhatja hogyan
E-mail: eli.keidar@kerenh.hu
Telefax: +972-4-6263636
Mobil: +36-30-8487380

For the People of Israel